

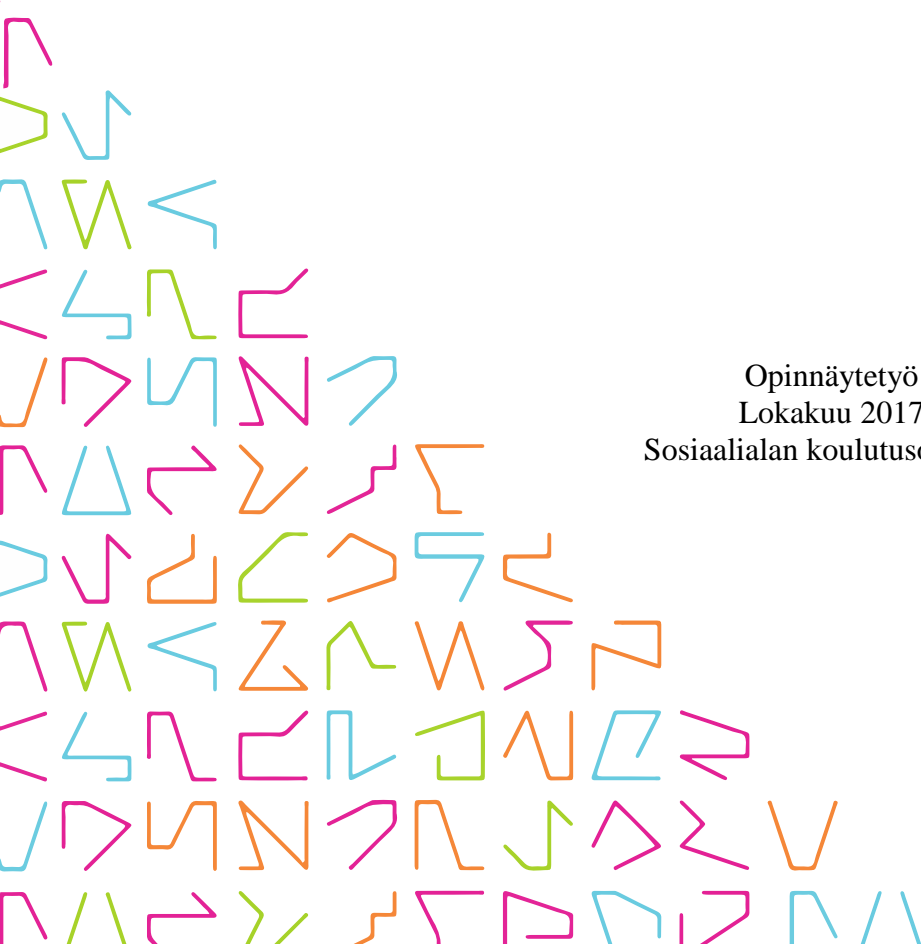
TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

”MAHDOLLISUUKSIA ON MONIA!”

Vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyö Sas-
tamalan kaupungin varhaiskasvatuksessa

Miia Turkko

Opinnäytetyö
Lokakuu 2017
Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutus

TURKKO, MIIA:

”Mahdollisuuksia on monia!”

Vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyö Sastamalan kaupungin varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyö 67 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Lokakuu 2017

Tämä opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, jonka tarkoituksena oli kartoittaa, millaisia hyviä käytäntöjä vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyössä on syntynyt ja millaisia rooleja vanhempaintoimikunnille on tässä yhteistyössä muodostunut. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten tätä yhteistyötä voisi jatkossa kehittää. Taustateorioina tässä opinnäytetyössä ovat erityisesti vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö sekä vanhempien osallisuus. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselyä, joka jaettiin kolmen tutkimuspäiväkodin henkilökunnille sekä vanhempaintoimikuntien jäsenille. Kyselyllä vastaajilta kerättiin tietoa vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyön nykytilasta sekä ideoita tulevan toiminnan kehittämistä varten. Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat: Millainen rooli vanhempaintoimikunnilla on päiväkodeissa tällä hetkellä? Mitä hyviä käytäntöjä vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin välisessä yhteistyössä on toteutunut? ja Mitä toimintamuotoja vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin yhteistyöhön voisi kehittää?

Tulosten mukaan vanhempaintoimikuntien rooli oli vastaushetkellä painottunut varainkeruuseen sekä erilaisten tapahtumien järjestämiseen. Vanhempaintoimikunnat ovat pieniä, mutta niiden merkitys päiväkodeille on tärkeä. Kehittämisen näkökulmasta tulokset osoittivat, että vanhempia ja vanhempaintoimikuntia oltiin valmiita ottamaan mukaan päiväkotien arkeen, esimerkiksi hyödyntämällä toiminnassa vanhempien osallistumista ja järjestämällä yhteisiä teemapäiviä. Tulosten mukaan myös erilaisille vanhempainryhmille ja vanhempien vertaistukiryhmille oltiin avoimia.

Päiväkotien henkilökunta oli tulosten mukaan avoimempaa yhteistyön kehittämiseen kuin vanhempaintoimikuntien jäsenet. Vanhempaintoimikuntien pienuus ja vähäiset jäsenmäärät vaikuttavat oleellisesti vanhempien kehittämishalukkuuteen. Vanhempien osallistuminen päiväkotien toimintaan ja vanhempaintoimikuntiin koettiin tulosten mukaan tulevaisuuden isoksi haasteeksi.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

TURKKO, MIIA:

“There Are Many Chances!”

Co-operation between Parents’ Associations and Kindergartens in Early Childhood Education in the City of Sastamala

Bachelor's thesis 67 pages, appendices 3 pages
October 2017

The purpose of this qualitative thesis was to survey what kind of good practices has been originated in the co-operation between parents’ associations and kindergartens, and what kind of roles parents’ associations have formed in this co-operation. The purpose of this thesis was also to study how to improve this co-operation in the future. The theories behind this thesis were co-operation and parents’ participation. The data were collected using questionnaires. The questionnaires were given to the staffs and members of the parents’ associations of three kindergartens.

According to the results, the role of parents’ associations has emphasized in fundraising as well as organizing different events. The results also showed that kindergartens are willing to include parents and parents’ associations in kindergartens everyday functions, for example by putting parents’ strengths in to use or organizing common theme days. There is also openness towards different kinds of parental groups and peer groups.

The results showed that the staffs of kindergartens are more open in improving co-operation than the members of parents’ associations. The main factors which had the most essential effects on the willingness to take part in improving co-operation were the facts that parents’ associations are small and lack members. The big challenge in the future is to get more parents participate in kindergarten functions and parents’ associations.

Key words: parental activity, co-operation, parents’ participation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT.....	7
2.1	Tavoitteet	7
2.2	Tutkimuskysymykset	7
3	VANHEMMAINTOIMIKUNNAT YHTEISÖLLISYYDEN RAKENTAJANA.....	9
3.1	Tarkoitus yhteisönä.....	9
4	LAPSEN KASVU KODIN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISENÄ TEHTÄVÄNÄ	12
4.1	Ekologinen ja ekokulttuurinen teoria.....	12
4.2	Varhaiskasvatuksen tehtävät ja tarkoitus	15
4.3	Vanhempien oikeudet ja velvollisuudet kasvattajina.....	16
4.4	Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus	17
5	VANHEMPIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA	21
5.1	Osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen	21
5.2	Vanhempien osallisuus	23
5.3	Perhekeskeinen työ osallisuuden mahdollistajana	24
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	26
6.1	Tutkimusote	26
6.2	Aineiston hankinta	26
6.3	Aineiston analyysi.....	28
6.4	Eettisyys ja luotettavuus	29
7	VANHEMPIEN JA PÄIVÄKOTIEN HENKILÖKUNNAN NÄKEMYKSET VANHEMMAINTOIMIKUNNISTA	31
7.1	Vastaajien jakauma	31
7.2	Kokemukset vanhempaintoimikuntien toiminnasta.....	31
7.3	Vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin välisen yhteistyön arviointi.....	33
8	VANHEMMAINTOIMIKUNTIEN NÄKYVYYS PÄIVÄKOTIEN KANSSA TEHTÄVÄSSÄ YHTEISTYÖSSÄ	35
8.1	Vanhempaintoimikuntien rooli varhaiskasvatuksessa	35
8.2	Vanhempaintoimikuntien hyvät käytännöt	38
9	VANHEMMAINTOIMIKUNTIEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET PÄIVÄKOTIEN ARJESSA	42
9.1	Toiminnan heikkoudet	42
9.2	Vanhempaintoimikuntien vaikutusmahdollisuudet päiväkotien arjessa.....	45
10	VANHEMMAINTOIMIKUNTIEN ARJEN OSALLISUUS JA KEHITTÄMISEN IDEAT	48
10.1	Vanhempien osallisuus	48

10.2 Yhteistyö ja osallistuminen.....	50
10.3 Vanhemmuuden tuki.....	51
10.4 Osallistaminen	52
11 JOHTOPÄÄTÖKSET	55
12 POHDINTA.....	58
13 LÄHTEET	61
LIITTEET	65
1 (2) 65	
Liite 1. Kyselylomake	65
Liite 2. Saatekirje	67

1 JOHDANTO

Vanhempaintoiminta on vapaaehtoista, kaikille vanhemmille avointa vapaaehtoistyötä. Se tarjoaa vanhemmille oivan väylän ottaa osaa päiväkotien ja koulujen toimintaan sekä tukea yhteistä kasvatustyötä. Suomen kouluissa vanhempainyhdistykset ovat usein näkyviä ja aktiivisia organisoimalla varainkeruuta, kustantamalla välineistöä ja järjestämällä tapahtumia. Koulujen vanhempainyhdistykset ovat useimmiten rekisteröityneitä yhdistyksiä, jolloin niiden toiminta on säädeltyä. Päiväkodeissa vanhempaintoiminta on pienimuotoisempaa ja näyttäytyy vanhempaintoimikuntina, jolloin toiminnalle ei asetu niin tarkkoja raameja.

Vanhempien osallisuus on tärkeä osa varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa ja toimintakulttuuria. Silti käytännön työssä huomioidaan usein näkyvämmiin lasten osallisuus. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö rakentuu pääasiassa yhteisissä VASU – keskusteluissa ja päivittäisissä kohtaamisissa lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Keskustelut näissä tilanteissa ovat usein hyviä ja ne parhaimmillaan syventävätkin kasvatuskumppanuutta. Vanhempien osallisuuden näkökulmasta yhteistyö voi kuitenkin toisinaan jäädä pinta-puoliseksi. Paljon jää myös sen varaan, kuinka aktiivisesti vanhemmat tekevät aloitteita ja keskustelun avauksia henkilöstön suuntaan.

Päiväkotien vanhempaintoimikunnat ovat avoimia kaikille vanhemmille ja kaikilla vanhemmilla on mahdollisuus osallistua toimintaan omien voimavarojensa mukaan. Vanhempaintoimikunnat ovat kuitenkin hyödyntäneet suoraa osallistumista päiväkotien arkeen vähän, eivätkä päiväkodit ole asian suhteen olleet yhtään sen aktiivisempia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016) määrittelee vanhempien osallisuuden ulottuvan aina toiminnan suunnittelusta toiminnan arviointiin asti. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna vanhemmille on tarjottava mahdollisuuksia vaikuttaa päiväkotien toimintaan. Päiväkotien toiminnan tulisi olla vanhemmille läpinäkyvää ja tietoa tulisi jakaa aktiivisesti. Vanhempaintoimikunnat ovat hyvä väylä ottaa vanhempia mukaan päiväkotien arjen toimintaan, mutta yhtä lailla nämä mahdollisuudet tulisi olla kaikkien vanhempien ulottuvilla. Vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välisen yhteistyön kehittäminen avaa ovia laajempaan vanhempien osallisuuteen. Kehittämisen näkökulmasta yhteistyötä tulee tarkastella sen nykyisen tilanteen kautta.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Tämä opinnäytetyö sai ensimmäisen alkusysäyksensä osallistuessani Suomen Vanhempainliiton järjestämään, Katja Revon luentoon Sylvään koululla Sastamalassa huhtikuussa 2016. Luennon aiheena oli ”Minkälaista on tulevaisuuden vanhempaintoiminta Sastamalassa?”. Luennolla käsiteltiin koulujen vanhempainyhdistysten tulevaisuuden toimintaa koulun opetussuunnitelmien uudistuessa. Luento oli äärimmäisen mielenkiintoinen ja herätti itsessäni ajatuksen laajentaa samaa pohdintaa myös varhaiskasvatukseen. Vanhempain ja toimikuntien osallisuutta varhaiskasvatuksessa on yhtä tärkeää nostaa esiin.

Työskentelen itse Sastamalan varhaiskasvatuksessa. Olen osallistunut vanhempaintoimintaan sekä vanhemman että myös työntekijän rooleissa. Olen pohtinut jo pitkään, miten vanhempaintoimikuntien osallisuutta päiväkotien arkeen voisi kehittää. Tällä hetkellä vanhempaintoimikunnat ovat arvokas lisä päiväkotien toiminnassa, mutta niiden toimintamuodot ovat pitkälti varainkeruussa. Jaettu kasvatustehtävä antaa kuitenkin mahdollisuuksia kehittää yhteistyön keinoja osaksi päiväkotien arkea. Vanhempaintoimikunnat ovat mielestäni oiva väylä selvittää ja kuulla vanhempien näkemyksiä, mielipiteitä ja arvioita varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toiminnasta.

2.1 Tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa, mitä hyviä käytäntöjä vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyössä on toteutunut sekä minkälainen rooli vanhempaintoimikunnilla on varhaiskasvatuksessa tällä hetkellä. Tavoitteena oli myös tutkia, miten tätä yhteistyötä voisi jatkossa kehittää. Tarkoituksena oli selvittää, voiko vanhempaintoimikuntien osallisuutta päiväkotien arjessa syventää, sekä tutkia, mitä annettavaa vanhempaintoimikunnilla voisi päiväkodeille olla varainkeruun lisäksi.

2.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksiksi määrittyivät seuraavat:

1. Millainen rooli vanhempaintoimikunnilla on päiväkodeissa tällä hetkellä?

2. Mitä hyviä käytäntöjä vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin välisessä yhteistyössä on toteutunut?
3. Mitä toimintamuotoja vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin yhteistyöhön voisi kehittää?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla kartoitan vanhempaintoimikuntien aktiivisuutta päiväkotien arjessa sekä kokemuksia vanhempaintoimikuntien merkityksestä vanhemmille ja päiväkodeille. Toinen tutkimuskysymys kerää tietoa hyvistä käytännöistä, toiminnoista ja yhteistyöstä, joita vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välille on muodostunut. Kolmannen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on kerätä uusia ideoita tai kehittämismahdollisuuksia vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyön syventämiseksi.

3 VANHEMPAINTOIMIKUNNAT YHTEISÖLLISYYDEN RAKENTAJANA

Vanhempaintoiminta on lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia edistävää monimuotoista vapaaehtoistyötä. Vanhempaintoiminnassa päiväkodin käytännöt tulevat tutuiksi. Toiminnassa mukana oleminen mahdollistaa varhaiskasvatuksen kehittämisen, viihtyisyyteen ja turvallisuuteen vaikuttamisen, toiminnan järjestämisen lapsille ja perheille, ajatuksenvaihdon toisten vanhempien kanssa sekä tutustumisen päiväkodin henkilöstöön. (<http://www.vanhempainliitto.fi/vanhempaintoiminta>.)

Vanhempaintoimikunnat ovat hyvä esimerkki siitä, miten aktiivinen yhteistyö ja vireä kasvatuskumppanuus näyttäytyvät parhaimmillaan arjessa. Niiden toiminta on suuri voimavara kouluille ja päiväkodeille. Innostunut vanhempaintoimikunta on usein merkki siitä, että koulun tai päiväkodin toiminta myös kiinnostaa vanhempia: koulujen ja päiväkotien toiminnan läpinäkyvyys perusteluineen vahvistavat tätä vanhempaintoimintaa. (Ijäs, 2013, 218.)

3.1 Tarkoitus yhteisönä

Vanhempainyhdistysten ja –toimikuntien tarkoituksena on muun muassa tukea lasten kasvua ja oppimista, tukea koteja ja päiväkotia/koulua oppimis- ja kasvuympäristöjen luomisessa, järjestää arkeen monipuolisia tapahtumia sekä mahdollistaa vanhempien tutustumisen toisiinsa. Vanhempainyhdistysten ja –toimikuntien toiminta rakentaa omalta osaltaan yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Ne voivat toimia myös kanavana palautteen annossa henkilöstön ja vanhempien välillä. Lisäksi vanhempainyhdistykset ja –toimikunnat voivat esittää kannanottoja erilaisissa kysymyksissä tai luoda yhteistyön pelisääntöjä henkilöstön ja vanhempien välillä. (Karhuniemi, 2013, 113 – 114.)

Vanhempaintoimikunnat ovat yhteisöjä. Yhteisön ero erilaisiin ryhmiin nähden on sen jäsenten välinen myönteinen side, joka rakentuu yhteisessä toiminnassa. Yhteisöissä on ”meitä” erotuksena ”heihin”. Yhteisö on tila, jota tavoitellaan, eräänlainen laadullinen päämäärä. Yhteisöiksi voidaan kutsua ryhmiä, joilla on yhteisiä kokemuksia ja kiinnostuksen kohteita, jotka selkeästi erottavat heidät muista yhteisöistä. Yhteisön keskinäisen vuorovaikutuksen keinoin pyritään saavuttamaan yhteisiä intressejä. (Koivula, 2010, 17 - 18.) Yhteisöä rakennetaan yksilöiden tarpeiden, sosiaalisten suhteiden, tunteiden ja erilaisten sosiaalisten tekijöiden näkökulmista. Yhteisön identiteetti rakentuu eri yk-

silöiden identiteettien yhdistyessä. Samalla yhteisö kehittää oman säännöstönsä. (Koivula, 2013, 21.) Yhteisön rakentuessa siihen liittyy myös vahvasti osallisuuden käsite (Marjanen, Marttila & Varsa, 2013, 10).

Vanhempaintoiminnan toimintamuodot rakentuvat paikallisten toiveiden sekä toiminnassa mukana olevien innostuksen, taitojen ja voimavarojen mukaan. Vanhempaintoiminta voi pitää sisällään niin tapahtumien ja retkien järjestämistä kuin vertaistuen kanavana toimimista. Toiminta on vapaaehtoista ja avointa kaikille vanhemmille ja se toimii lasten hyväksi päiväkodin tarpeet huomioiden. (<http://www.vanhempainliitto.fi/vanhempaintoiminta/yhdistyksenperustaminen>.)

Vanhempaintoiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden määrittelyyn vaikuttavat sen fenomenologinen kokemus ja ihmisen omaksumat arvot. Yhteisöllisyyden merkitys vaihtelee myös maantieteellisesti ja eri kulttuureissa. Pääosin yhteisöllisyyteen liitetään myönteisiä merkityksiä, ja se koetaan laadulliseksi tilaksi, jota tavoitellaan erilaisissa yhteisöissä. (Koivula, 2013, 20.) Hyvän yhteisön koetaan pitävän sisällään laadullisesti hyvää yhteisöllisyyttä, mutta sen koetaan puuttuvan vähemmän laadukkaista yhteisöistä. Yhteisöllisyys voidaan täten ymmärtää sosiaalisen vuorovaikutuksen ominaisuudeksi, tavaksi tai toimintaperiaatteeksi, ja ideaksi tai tavoitteeksi. Luonteeltaan yhteisöllisyys on kokemuksellista. (Koivula, 2010, 22.)

Varainkeruun lisäksi esimerkiksi kouluissa toimikunnilla (yhdistyksillä) voi olla muitakin tehtäviä. Tärkeää kuitenkin on pohtia, millainen rooli ja tehtävä toimikunnalle tai yhdistykselle kussakin kasvuympäristössä ”annetaan”: onko rooli varainkeruuseen painottunut, laaditaanko yhteistyössä varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmia tai järjestetäänkö yhteistoiminnallisia tapahtumia tai vertaistoimintaa. Olennaista on selkiyttää vanhempaintoimikunnan rooli käymällä keskustelua vanhempien ja henkilöstön kesken. Kun vanhempaintoiminta on määritelty tarpeeksi selkeäksi, on vanhempaintoimikuntien ja –yhdistysten helpompaa toimia. (Arminen, Helenius, Lång & Metso, 2013, 231 – 232.)

Yhteisöillä on toiminnassaan aina omat yhteisölliset tehtävänsä. Yhteisön käytänteet sisältävät sanoja, työkaluja, tekemisen tapoja, tarinoita, toimintoja tai käsitteitä, joita on muodostunut sen olemassaolon aikana. Nämä käytänteet vahvistavat yhteisöä ja tukevat jäsenten osallistumista. Jäsenten välisen vuorovaikutuksen kautta löytyvät sellaiset käsi-

tykset ja toiminnan tavat, joiden avulla ilmaistaan yhteisön jäsenyyttä ja identiteettiä. Yhteisö vahvistaa myös jäsentensä osallistumista. (Koivula, 2010, 21.) Sosiaalisten yhteisöjen merkitys näkyy myös siinä, että niiden on todettu pidentävän elinikää ja parantavan elämänlaatua (Marjanen, ym. 2013, 9).

Vanhempaintoimikuntiin ja – yhdistyksiin kannattaa aina valita myös päiväkodin tai koulun edustaja. Hänen tehtävänä on pitää yhteyttä ja siirtää tietoa toimikuntien ja henkilöstön välillä. (Karhuniemi, 2013, 113.) Päiväkodin tai koulun ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista ottaa vastuuta vanhempaintoimikuntien tai – yhdistysten toiminnasta, vaan toiminnan pitäisi lähteä vanhemmista itsestään. Päiväkotia tai koulu voi kuitenkin osoittaa tukensa vanhempaintoiminnalle tarjoamalla esimerkiksi toiminnalle puitteita ja tiloja. (Arminen ym., 2013, 232.)

4 LAPSEN KASVU KODIN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISENÄ TEHTÄVÄNÄ

Kasvatusyhteistyötä on eri aikoina luonnehdittu erilaisin käsittein, riippuen siitä, minkälaisia tehtäviä varhaiskasvatukselle yhteiskunnallisesti on tiettynä aikana muodostunut. Kasvatusyhteistyön perimmäinen tarkoitus on aina ollut kotien kasvatustyön tukeminen, mutta käsitykset ovat vaihdelleet siitä, mihin tukemisella pyritään ja miten se toteutetaan. (Kekkonen, 2012, 33.) ”Koko kylä kasvattaa” –periaate on kulkenut vanhempien kasvatustuella rinnalla. Kasvatuksen kenttä on kuitenkin muuttunut: asuinyhteisöt ovat kaupungistuneet, lapsiperheiden palvelut ovat jakautuneet erilaisiin verkostoihin ja lasten arkeen ovat tuoneet oman lisänsä televisio ja internet. (Rimpelä, 2013, 19.) Kehittyminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja fyysisen ympäristön kanssa. Lapsen maailmaan vaikuttavatkin nykyään monet erilaiset kehitysyhteisöt. (Rimpelä, 2013, 27 – 30.) Kasvatusyhteistyötä onkin syytä tarkastella siihen liittyvien teorioiden sekä varhaiskasvatuksen ja vanhempien näkökulmista.

4.1 Ekologinen ja ekokulttuurinen teoria

Ekologisen teorian eli ekologisen systeemiteorian kehitti Urie Bronfenbrenner 1970 – luvulla. Teoria tarkastelee lasta ja perhettä osana laajempaa yhteiskuntaa. Lapsen kehityksen nähdään ekologisen ajattelun mukaan tapahtuvan vuorovaikutuksessa hänen ympäristönsä kanssa. Lapsen elämää tarkasteltaessa keskiöön nousevat hänen oma sisäinen kehityksensä, lapsen suhteet elämänsä tärkeisiin ihmisiin sekä näiden ihmisten keskinäiset suhteet ja suhteet laajempaan yhteisöön. Bronfenbrenner kuvasi nämä neljä tasoa osana sosiaalista järjestelmää, jossa tasot ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ekologiassa teoriassa korostuu kasvu ympäristön merkitys suorana ja epäsuorana vaikuttajana lapsen kehityksessä. (Rantala, 2002, 20.)

Bronfenbrenner nimesi ekologisen teorian neljä sisäkkäistä tasoa mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemeiksi (Korhonen, 2006, 59). Myöhemmin malli on täydentynyt myös viidennellä tasolla, kronosysteemillä, joka tarkastelee kasvu ympäristöä suhteessa aikaan. (Rimpelä, 2013, 27 – 29.) Ekologinen malli on monitasoinen kokonaisuus, jonka mukaan yksilö nähdään sekä vaikuttamassa aktiivisesti omaan ympäristöönsä sekä toisaalta mukautumassa ympäristön ehtoihin ja edellytyksiin. (Korhonen, 2006, 59.)

Mikrosysteemin vaikutukset lapsen kehitykseen ovat suoria. Siihen katsotaan kuuluviksi lapsen vuorovaikutus lapsen vanhempien, muiden tärkeiden aikuisten ja lasten kanssa: esimerkiksi perhe, kaverit, päiväkotia, koulu, harrastusryhmät ja sukulaiset kuuluvat mikrosysteemiin. (Rimpelä, 2013, 27.) Keskeisenä tekijänä lapsen kehityksessä on varhainen kiintymys- ja vuorovaikutussuhde sekä myöhemmin syntyvät merkitykselliset vuorovaikutussuhteet, jotka vaikuttavat lapsen oppimiseen ja muovaavat sekä lapsen sosiaalista että emotionaalista kehitystä. (Rantala, 2002, 20.)

Mesosysteemissä tarkastelun kohteena ovat lapsen kasvuympäristöjen välinen yhteistyö ja sen toimivuus. Mesosysteemiin luetaan kuuluvaksi lapsen kehitykseen epäsuorasti vaikuttavien tahojen välinen vuorovaikutus: esimerkiksi kodin ja neuvolan, kodin ja päivähoidon sekä muiden kodin kanssa yhteistyössä olevien tahojen välinen vuorovaikutus ja sen toimivuus. Myös näiden eri tahojen keskinäinen yhteistyö on osa mesosysteemiä. (Rantala, 2002, 20 – 21.)

Eksosysteemi on lapsen lähiympäristöä laajempi kokonaisuus, joka rakentuu työoloista ja tukijärjestelmistä, jotka vaikuttavat lapseen välillisesti aikuisten kautta. (Rantala, 2002, 21.) Eksosysteemi tutkii siis vuorovaikutusta, jossa lapsi ei ole enää suoraan mukana (Rimpelä, 2013, 29). Makrosysteemi käsittää kaikkein laajimmin lapsen kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia tekijöitä, kuten esimerkiksi lainsäädäntö ja kulttuuri (Rantala, 2002, 21). Ekologista mallia täydentävä kronosysteemi käsittää kaikkien taksosysteemien suhteen omaan aikaansa. Se huomioi ajan merkityksen muutoksen, kehityksen, siirtymien ja elämänsä elämänkulun näkökulmista. (Rimpelä, 2013, 29.)

Ekokulttuurinen teoria syntyi 1980 – luvulla osin kritiikkinä Bronfenbrennerin hierarkiamallille. Se pohjautuu kuitenkin ekologiseen ja sosiokulttuuriseen näkemykseen. Kuten ekologisessa teoriassa, myös ekokulttuurisessa teoriassa tarkastellaan lasta ja hänen kehitystään osana perhettä, yhteisöä ja yhteiskuntaa. Erona ekologiseen teoriaan nähden on kuitenkin se, että ekokulttuurinen teoria tunnustaa perheen aktiivisen roolin ja toimijuuden omassa elämässään. Kulttuuri on osa perhettä, jota he myös itse tuottavat, eikä se siis ole ainoastaan makrotasolta perheeseen vaikuttava tekijä. (Rantala, 2002, 21.)

Ekokulttuurisen teorian kritiikki kohdistuu myös siihen, miten ekologinen teoria jättää huomiotta lapsen kehitysympäristöjen (systeemien) järjestämisen ja vuorovaikutuksen

siten, että ne voisivat vaikuttaa lapsen kehitykseen. Ekokulttuurinen teoria tarkentaa näitä mekanismeja, jotka vaikuttavat lapsen ja perheen elämään sekä mihin mekanismeihin pitäisi ensisijaisesti puuttua muutosten mahdollistamiseksi lapsen kehityksen ja kasvun näkökulmasta. (Määttä & Rantala, 2010, 56.)

Ekokulttuurinen teoria käsittelee yksilön elämänpaikkaa, joka määrittyy kuvailemalla lapsen tai perheen sosiokulttuurista ympäristöä. Elämänpaikan rakentumiseen vaikuttaa myös persoonalliset ominaisuudet sekä oma toiminta. Yksilöllinen perhekulttuuri muodostuu käsitysten ja uskomusten kokonaisuudesta, jotka vaikuttavat perheen arjen toimintaan. (Rantala, 2002, 21.) Perhekulttuuri säätelee, millaisia muutoksia perheessä ollaan valmiita tekemään lapsen kehityksen tukemiseksi. Esimerkiksi perheen toimeentulo ja talous, lapsen hoidon järjestäminen, vanhempien roolit tai sosiaalinen tuki ovat teemoja, joista jokaisella perheellä on omat käsityksensä ja arvonsa. Perheen valintoja ja arjen ratkaisuja ohjaavat hyvin erilaiset näkemykset. (Määttä & Rantala, 2010, 59 – 61.)

Ekokulttuurisen teorian mukaan perheet ovat itse aktiivisia luodessaan sosiaalista ympäristöään ja rutiinejaan. Vanhempien ja perheiden yksilöllisyys näkyy siinä, minkälaisia valintoja arjessa tehdään. (Rantala, 2002, 21.) Ympäristön vaikutuksiin ei vain passiivisesti sopeuduta, vaan perheet pyrkivät vaikuttamaan vallitseviin olosuhteisiin. Akkomodaatio on ekokulttuurisen teorian keskeinen käsite. Se tarkoittaa kaikkia niitä muutoksia, joita perhe tekee tai jättää arjessaan tekemättä edistääkseen perheen selviytymistä. Lapsen kehityksen näkökulmasta akkomodaatio näyttäytyy siinä, miten perheet muokkaavat arkeaan vastaamaan lapsen kasvun ja kehityksen haasteisiin. Proaktiivinen, eli aktiivinen ja aloitteellinen, toiminta tuo esiin ne voimavarat, joita perheessä jo on. Perheissä itsessään on paljon voimavaroja ja muutosvoimaa selviytyä, hallita ja ideoida uusia tilanteita. (Määttä & Rantala, 2010, 58 – 59.) Perheen arjen sujumiseen vaikuttavat siis sekä perheen sisäiset että ulkoiset tekijät (Rantala, 2002, 22).

Lapsen päivä rakentuu toiminta- ja vuorovaikutustilanteissa, joita koti, päivähoito tai koulu tarjoavat. Näissä tilanteissa lapsi oppii ja kehittyy monin erilaisin tavoin, ja ne ovatkin lapsen keskeinen kasvualusta. Kodin arjen merkitys on näissä tilanteissa keskeinen. (Rantala, 2002, 22 – 23.) Vanhemmuuden etnoteoria, eli vanhempien käsitys hyvästä vanhemmuudesta, ohjaa perheiden arjen toimintaa. Se pitää sisällään ns. mallaisjärkiset uskomukset siitä, miten lapsi kehittyy, kasvaa ja oppii. (Määttä & Rantala, 2010, 61.) Kodin arjen merkityksellisyys lapsen kehityksessä tulee huomioida myös

ammattillisissa kehitysympäristöissä: lapsen perheestä, perhekulttuurista ja perheen tarpeista tulisi olla riittävästi tietoa, jotta ne voidaan toiminnassa myös huomioida. (Rantala. 2002, 23.)

4.2 Varhaiskasvatuksen tehtävät ja tarkoitus

Varhaiskasvatuslaissa (2015) säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pedagogisesti painottunutta kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuutta, joka on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatusta voidaan tarjota päiväkodeissa, yksityiskodeissa, perhepäiväkodeissa tai muissa siihen varatuissa paikoissa. (Varhaiskasvatuslaki 1§.)

Varhaiskasvatuslaissa varhaiskasvatukselle määritetään useita tavoitteita. Lain mukaan varhaiskasvatuksen tarkoituksena on lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Tarkoituksena on tukea lapsen oppimista sekä edistää koulutuksellisen tasa-arvon ja elinikäisen oppimisen toteutumista. Varhaiskasvatuksen tulee toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa, joka perustuu leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön ja sen kautta mahdollistaa myönteisiä oppimiskokemuksia. Varhaiskasvatusympäristö on rakennettava siten, että se on kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen. (Varhaiskasvatuslaki 2 a §.)

Varhaiskasvatuksessa lapselle on turvattava pysyvät vuorovaikutussuhteet lapsen ja henkilöstön välillä. Varhaiskasvatuslain mukaan jokaiselle lapselle tulee antaa yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen tulee edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja kunnioitusta kielellisiä, kulttuurisia, uskonnollisia ja katsoimuksellisia taustoja kohtaan. (Varhaiskasvatuslaki 2 a §.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tunnistaa lasten yksilöllisiä tuen tarpeita sekä järjestää siihen liittyvää tukea tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. Varhaiskasvatus edistää lapsen vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä vertaisryhmässä toimimisen taitoja ja ohjaa toimintaan, joka perustuu vastuullisuuteen ja ihmisten kunnioittamiseen. Varhaiskasvatuksessa lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi varhaiskasvatuksessa on tuettava vanhempien tai huoltajien kasvatustyötä toimimalla yhdessä vanhemman tai huoltajan kanssa. (Varhaiskasvatuslaki 2 a §.)

Varhaiskasvatus on Lastensuojelulaissa (2007) määritelty ehkäiseväksi lastensuojeluksi. Ehkäisevän lastensuojelun tarkoituksena on edistää ja turvata lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea vanhemmuutta. (Lastensuojelulaki 3 a §.) Lastensuojelulain mukaan viranomaisten, jotka työskentelevät lasten ja perheiden kanssa, on tuettava vanhempia ja huoltajia näiden kasvatustehtävässä ja tarjottava perheelle apua riittävän varhain sekä ohjattava perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. (Lastensuojelulaki 2 §.)

Varhaiskasvatuksen rooli ehkäisevänä lastensuojeluna näyttäytyy lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvien tuen tarpeiden havaitsemisena, jolloin mahdollistuu myös varhain käynnistyvä tuki. Vaikka varhaiskasvatuksen keskiössä on lapsi, ei lapsen perheen merkitystä voi unohtaa lapsen hyvinvoinnin kannalta. Tällöin korostuu myös varhaiskasvatuksen rooli perheiden tuen tarpeiden havaitsijana ja tuen käynnistäjänä. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi & Siimes, 2016, 180 – 181.)

Yhteiskunnallisesti varhaiskasvatuksen rooli ehkäisevänä lastensuojeluna näyttäytyy erityisesti tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmista. Lasten erilaisia lähtökohtia ja kehityksen ja oppimisen edellytyksiä on mahdollista tasata varhaiskasvatuksessa. (Heinonen, ym., 2016, 181 – 182.)

4.3 Vanhempien oikeudet ja velvollisuudet kasvattajina

Lastensuojelulain (2007) mukaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on lapsen hyvinvoinnista ensisijainen vastuu. Lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaaminen on lapsen vanhemman tai muun huoltajan tehtävä. (Lastensuojelulaki 2 §.)

Laissa lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta (1983) lapsen huoltajiksi määritellään hänen vanhempansa tai henkilöt, joille lapsen huolto on uskottu. Lapsen huollolla lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi turvataan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, mahdollistaen lapselle myös myönteiset ja läheiset ihmissuhteet. Lain mukaan lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatus, tarpeellinen valvonta ja huolenpito, turvallinen ja virikkeellinen kasvuympäristö sekä lapsen tarpeita ja toiveita vastaava koulutus. Lapsen kasvatuksen tulee sisältää ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä, ja lasta tulee ohjata vastuullisuuteen ja aikuisuuteen. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti tai kohdella muulla tavoin loukkaavasti. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1 §, 3 §.)

Huoltajan oikeutena on päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta ja muista henkilökohtaisista asioista. Huoltajan on kuitenkin kuultava lasta tämän iän ja kehitystason mukaisesti ennen, kuin tekee päätöksen lapsen asiassa. Huoltajan on otettava huomioon lapsen mielipide ja toivomukset tehdessään päätöksiä lapsen asioissa. Huoltaja on lapsen edustaja lasta koskevissa asioissa. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 4 §.)

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin on vanhemmille tai muille huoltajille annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä tulee lapsille ja vanhemmille olla säännöllisesti mahdollista osallistua näihin suunnitteluihin ja arviointeihin. (Varhaiskasvatustaki 7 b §.)

Vanhemmat tai muut huoltajat voivat päättää lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Lapsen hoidon voi halutessaan järjestää joko kodin ulkopuolella tai omassa kodissa, eli valita joko varhaiskasvatuspaikka tai lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettu lain mukainen tuki. Huoltajien tulee saada tätä päätöstä tehdessään kunnalta neuvontaa ja ohjausta. Tarkoituksena on löytää yhdessä perheen tarpeita vastaava palvelu. (Heinonen, ym., 2016, 34 – 35.)

Varhaiskasvatuksessa olevan lapsen huoltajilla on oikeus saada riittävästi tietoa tavoitteista, toiminnoista, lapsiryhmäkoosta sekä henkilöstön määristä ja koulutuksista. Huoltajilla on oikeus saada tietää, miten erilaiset pedagogiset painotukset tavoitteissa ja toiminnoissa ilmenevät ja toteutuvat. (Heinonen, ym., 2016, 36.)

4.4 Yhteistyö ja kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuus on muodostunut tavaksi tehdä yhteistyötä vanhempien ja henkilöstön välillä. Uuden Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) myötä kasvatuskumppanuus – termin on korvannut yhteistyön käsite, yhdenmukaisesti esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan. (Heinonen, ym., 2016, 225 – 226.)

Valtakunnallisissa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) yhteistyö huoltajien kanssa nähdään merkityksellisenä. Kasvatussyhteistyössä korostuvat luottamuksen rakentaminen, tasavertainen vuorovaikutus sekä kunnioitus lapsen turvallisen ja terveen kasvun tukemiseksi. Huoltajien kanssa käydään keskustelua arvoista, tavoitteista ja vastuista sekä huomioidaan perheiden moninaisuus ja yksilölliset tilanteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016, 23.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) mukaan vanhemmille ja huoltajille tulee antaa mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Myös huoltajien keskinäistä verkostoitumista voidaan tukea yhteistyön keinoin, sillä se vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tukee varhaiskasvatuksen henkilöstön työtä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016, 23.)

Vanhempien ja ammattilaisten yhteistyössä tulisi aina muistaa ensisijaisesti lapsen etu. Kasvu, kehitys ja oppiminen turvataan sujuvalla yhteistyöllä. Luottamus, avoimuus, kunnioitus ja kuulluksi tuleminen luovat perustaa yhteistyöhön. (Ijäs, 2013, 213.) On tärkeää myös tiedostaa, että vanhemmat ja ammattilaiset ovat aina yksilöitä. Se, miten käsitämme esimerkiksi hyvän kasvatuksen, lapsuuden tai vanhemmuuden kumpuaa aina omasta arvomaailmastamme käsin. (Karila, 2006, 95.) Ammatilaisen on kyettävä rakentamaan kumppanuussuhde jokaiseen perheeseen siten, etteivät omat, henkilökohtaiset asenteet sitä estä. Ammatillisuutta on osata ottaa vastuu vuorovaikutuksesta ja sen rakentamisesta. Yhtä tärkeää on oman toiminnan reflektointi ja yhteisen ymmärryksen aktiivinen etsiminen, jotta kumppanuussuhde pystyisi kehittymään. (Lämsä, 2013, 57.)

Kasvatuskumppanuuden rakentumiseksi tarvitaan ammattilaisten ja vanhempien välisen vuorovaikutuksen vastavuoroisuutta (Karila, 2006, 96). Yhteistyössä on huomioitava, että yhteistyön molemmat osapuolet vaikuttavat toisiinsa (Venninen & Purola, 2013, 50). Kumppanuuden rakentuminen ja kehittyminen luovat kuitenkin suurempia odotuksia ammattilaiselle. Puitteiden rakentaminen on ammattilaisten tehtävä. Ammatillisuuteen kuuluu omien asenteellisten arvojen ja näkemysten kriittinen tarkastelu sekä erilaisien perheiden ja vanhemmuuteen liittyvien elämäntilanteiden ja arvojen hyväksyminen. (Karila, 2006, 96.) Kasvatuskumppanuuden kehittymisessä merkittävä rooli onkin päivähoitoon henkilöstön ammatillisuuden ja ammatin kehittämisessä. Yhteistyön edellytyksenä on, että henkilöstö tuntee vanhempien kasvatuskäsityksiä, arvoja ja näkemyksiä syvällisemmin sekä näkee vaivaa tutustuakseen perheen käsityksiin kasvatuksen tavoit-

teista tai yhteistyöstä. On helpompi ymmärtää, miksi joku ajattelee ja toimii tietyllä tavalla, kun tutustumista perheen käsityksiin ei tehdä vain pintapuolisesti. (Kekkonen, 2012, 43.)

Yhteistyön lähtökohtana ovat aina lapsen tarpeet ja etu. Vanhempien ja henkilöstön välisillä keskusteluilla luodaan pohjaa luottamukselle. Luottamusta ei voi kuitenkaan kiihkehtiä, vaan se rakentuu asteittain. Luottamuksen syventyessä, syvenevät myös keskustelut vanhempien ja henkilöstön välillä. Tämän vuoropuhelun seurauksena lapsen elämäntilanne kohdataan sekä varhaiskasvatuksesta että kodista käsin. (Heinonen, ym., 2016, 226.) Keskinäinen luottamus vahvistaa sekä vanhemman että ammattilaisen roolia lapsen kasvatuksessa ja on toimivan yhteistyön edellytys. Luottamuksen rakentamiseen kannattaa panostaa, sillä se takaa toiminnalle läpinäkyvyyttä ja avoimuutta. Aika ja aktiivinen vuorovaikutus puolin ja toisin edesauttaa luottamuksen kehittymistä, ja tuo esiin yhteistyön tarkoitusta lapsen edun näkökulmasta. (Ijäs, 2013, 213.)

Ammattilaisen hyvä vuorovaikutusosaaminen, aito innostus omasta työstä ja lapsesta sekä vanhemman kokemukset kuulluksi tulemisesta edesauttavat myös osaltaan luottamuksellisen suhteen syntyä. (Karila, 2006, 99.) Kasvatuskumppanuutta voidaan kuvailla myös läheiseksi yhteistyöksi, jolla on yhteiset tavoitteet, täydentävää asiantuntijuutta, rehellisyyttä ja joustavuutta. Kumppanuuden osapuolet ovat tietoisia yhteisistä tavoitteista, ja siitä, mihin niillä pyritään. (Kekkonen 2012, 44.)

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää selvittää vanhempien mielipiteet, näkemykset ja toiveet. Se kertoo kunnioituksesta vanhemman asiantuntijuutta kohtaan oman lapsensa asioissa. Vanhempien mielipiteen kuuleminen ei kuitenkaan poissulje ammatillisen näkemyksen esiintuomista. Molempien näkökulmien esiintuominen ja niiden kuuleminen, myös pulmallisissa tilanteissa, edistää osapuolten rakentavaa keskustelua. Tarkoituksena on kuitenkin luoda yhteinen näkemys siitä, miten lapsen etu tulee huomioiduksi. Näissä kohtaamisissa ja keskusteluissa korostuu ammatillinen tilannetaju, herkkyys ja kohtaamisen taito. (Ijäs, 2013, 215.)

Varhaiskasvatuksessa myös työkäytännöillä ja arjen toiminnalla on merkitystä kumppanuuden ja yhteistyön syntymisessä. Keskeisiä areenoja kumppanuuden syventymisessä ovatkin ammattilaisten ja vanhempien keskinäiset kasvatuskeskustelut. Näiksi voidaan laskea esimerkiksi päivittäiset lapsen tuonti- ja hakutilanteet sekä lapsen henkilökohtai-

sen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen käyty keskustelu. Ratkaisevaa näissä tilanteissa on erityisesti vuorovaikutuksen laatu ja sen sisältö ja kulku, sekä erilaiset kokemukset kuulluksi tulemisesta ja tulkinnoista. Hyvää, yhteistä näkemystä ja kumppanuutta voi kuitenkin estää liiallinen asiantuntijuuden korostaminen. (Karila, 2006, 102 – 107.)

Kumppanuutta ja yhteistyötä syventäessä on hyvä tarkastella myös päiväkodin yhteistyökäytäntöjä. Jos yhteistyö ei ota sujuakseen, on hyvä tutkia, ovatko arjen rutiinit päiväkodissa muovautuneet sellaisiksi, että niissä ei ole sijaa vanhempien toimijuudelle ja todelliselle osallisuudelle. Yhteistyökäytäntöjen syvälinen pohdinta ja reflektointi vanhempien näkökulmasta voi avata uusia ovia sujuvaan yhteistyöhön. (Karila, 2006, 104.) Varhaiskasvatus voi siis toteuttaa myös yksisuuntaista yhteistyötä, jolloin pyrkimyksenä on vaikuttaa ainoastaan kodin kasvatuskäytäntöihin. Yhteistyössä huomio tulisikin kiinnittää niin kodin kuin varhaiskasvatuksen kehitysympäristöjen käytäntöihin ja tuoda ne mukaan avoimeen keskusteluun. (Kekkonen, 2012, 45.)

Vanhempien ja huoltajien on toimittava siten, että lapsen etu toteutuu. Varhaiskasvatuksessa vanhemmuuden tukemisen keinoin pyritään varmistamaan lapsen edun mukainen toiminta. Lapsi- ja perhepalveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa tulisikin huomioida myös vanhempien ja huoltajien hyvinvoinnin ja voimavarojen tukeminen. (Heinonen, ym., 2016, 223 – 225.) Varhaiskasvatuksessa yhteistyötä voidaan rakentaa monimuotoisesti ja suunnitelmallisesti, huomioiden myös vanhempien vertaisverkostot. Kasvatusyhteistyön kehittäminen tasalaatuiseksi on tärkeää. (Heinonen, ym., 2016, 228.)

5 VANHEMPIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Osallisuudella käsitteenä on monia merkityksiä riippuen puhujasta, käyttötarkoituksesta ja – paikasta. Osallisuudesta puhuttaessa sen rinnalla puhutaan usein myös osallistumisen ja osallistamisen käsitteistä, vaikka näillä eri käsitteillä on selviä sisällöllisiä eroja. (Särkelä – Kukko, 2014, 34.) Osallisuus tarkoittaa yksilön omaa kokemusta päättämisestä, vaikuttamisesta ja sitoutumisesta. Osallisuuden kokemukseen liittyy myös yksilön omat kokemukset kykyjensä riittävydestä, omasta roolista ja vastuun saamisesta erilaisissa yhteisöissä. (Parikka – Nihti & Suomela, 2014, 47.) Vanhempaintoimikunnat ovat yhteisöjä, jotka parhaimmillaan mahdollistavat ja lisäävät vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

5.1 Osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen

Sosiaalisella osallisuudella on kokemuksellinen luonne erityisesti suomalaisessa kirjallisuudessa. Osallisuus nähdään subjektiivisena ilmiönä, johon liittyy vahva tunneperäisyys ja henkilökohtaisuus. Osallisuuden tunnetta voidaan eri tavoin edistää, mutta ulkopuolelta sitä ei voi määrätä. Olennaista on sosiaalinen vuorovaikutus, joka synnyttää yksilölle tunteen kuulumisesta yhteiskuntaan ja yhteisöön, sekä mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä. (Leemann, Kuusio & Hämäläinen, 2015, 5.)

Osallisuus eroaa käsitteenä osallistumisen ja osallistamisen käsitteistä. Osallisuus on henkilökohtainen tunne johonkin kuulumisesta tai mukana olemisesta. Tämän lisäksi osallisuuden kokemukseen liittyy myös eritasoista ja – sisältöistä toimintaa. (Särkelä – Kukko, 2014, 35.) Toimintana osallisuutta voidaan tarkastella neljästä eri näkökulmasta. Tieto-osallisuus rakentuu oikeudesta saada ja tuottaa erilaista tietoa. Suunnitteluosallisuuteen liittyy oikeus järjestää ja suunnitella omaa ympäristöään. Päätösosallisuus muodostuu oikeudesta olla mukana omaa elämää koskevassa päätöksenteossa. Toimintaosallisuus sisältää oikeuden toteuttaa omaa toimintaa yhdessä muiden kanssa. (Leemann, ym., 2015, 6.) Osallisuudelle on ominaista se, että ihminen tulee kuulluksi ja pääsee vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin ja päätöksiin, jonka seurauksena ihminen kykenee myös kantamaan vastuuta asioiden toteutuksesta. (Turja, 2011, 46 - 47.)

Osallisuuden tunne on yksilöllinen. Osallisuuden kokemus syntyy kuitenkin aina suhteessa yhteisöihin ja vuorovaikutukseen, eikä kukaan voi olla yksin osallinen. Toimimi-

nen ryhmässä ja yhteisöllisyyden kokeminen vaikuttavat osallisuuden tunteeseen. (Parikka – Nihti & Suomela, 2014, 47.) Osallisuus on aina vapaaehtoista ja se perustuu tasavertaiseen ja dialogiseen suhteeseen yksilöiden välillä (Turja, 2011, 47).

Osallisuus tarkoittaa yksilön omaa kokemusta osallisuudestaan yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Kokemuksen tunteeseen vaikuttavat kokemukset kuulluksi ja huomioduksi tulemisesta, omiin asioihin vaikuttamisesta ja päättämisestä, sosiaalisista suhteista sekä vuorovaikutustilanteista. (Särkelä – Kukko, 2014, 36.) Osallisuudella onkin merkittävä rooli puhuttaessa sosiaalisesta syrjäytymisestä ja osattomaksi jäämisestä: osallisuuden keinoin pyritään ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja osattomuutta yhteiskunnassa ottamalla kaikki jäsenet tasavertaisina osaksi yhteisöä. (Turja, 2011, 46.) Mahdollisuus terveyteen, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin ovat osia yhteiskunnallisesta osallisuudesta (Leemann, ym., 2015, 3).

On tärkeää huomioida osallisuuden kokemus niin yksilötasolla kuin yhteiskunnan tasolla, sillä osallisuuden kokemukseen vaikuttavat aina myös yhteiskunnan rakenteet. Rakenteet voivat pahimmillaan myös estää ja hankaloittaa yksilön osallisuutta yhteiskunnassa (esim. työmarkkinat, sosiaaliset suhteet). Osattomuus onkin osallisuuden vastakohta. (Särkelä – Kukko, 2014, 36.) Osattomuuden kokemuksessa korostuvat ulkopuolisuuden, lannistumisen ja torjunnan tunteet (Parikka – Nihti & Suomela, 2014, 48).

Osallistuminen liittyy vahvasti osallisuuteen ja sen voidaankin katsoa olevan yksi osallisuuden muoto. Osallistuminen on konkreettista osallistumista tapahtumiin, päätöksentekoon tai esimerkiksi harrastuksiin. (Särkelä – Kukko, 2014, 35.) Osallistuminen ei kuitenkaan edellytä osallisuuden tunnetta (Parikka – Nihti & Suomela, 2014, 48). Yksilö voi olla osa erilaisia tapahtumia ja toimintoja ilman, että on itse ollut suunnittelemassa ja vaikuttamassa siihen. Osallistuminen voi kuitenkin olla ensisysäys todelliselle osallisuudelle. (Turja, 2011, 47.) Osallistuminen voidaankin nähdä prosessina ja keinona edistää osallisuutta, ja sitä kautta mahdollisuutena synnyttää henkilökohtaista kokemusta osallisuudesta (Leemann, ym., 2015, 5).

Osallistamisen keinoin taas yksilöä kannustetaan ja aktivoidaan osallistumaan erilaisiin tapahtumiin, jotta hän voisi saada osallisuuden kokemuksia. (Särkelä – Kukko, 2014, 35.) Yksilöihin tai ryhmiin kohdistetaan toimenpiteitä, joilla heidät pyritään saattamaan osallisiksi jostakin toiminnasta. Osallistamisen käsitteeseen liittyy kuitenkin kritiikki

sen autoritaarisesta luonteesta. Kritiikki kohdistuu siihen, miten osallistaminen näkee yksilön passiivisena toimenpiteiden kohteena, eikä aktiivisena subjektina. Osallistaminen tulisikin nähdä ensisijaisesti osallisuuden mahdollistamiseksi ja osallisuuteen kutsumiseksi. (Turja, 2011, 47.)

5.2 Vanhempien osallisuus

Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa toteutuu vanhempien ja kasvattajien yhteistyössä. Osallisuus on osa varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuutta, jossa vanhempien ja kasvattajien erilaiset tiedot ja käsitykset lapsesta yhdistyvät. Vanhemmat ja kasvattajat toimivat tasavertaisessa suhteessa, jossa korostuvat kuulemisen, kunnioituksen, dialogisuuden ja luottamuksen periaatteet. Molemmat osapuolet sitoutuvat tietoisesti lapsen kehityksen tukemiseen. (Määttä & Rantala, 2010, 130.)

Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) osallisuus on osa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Huoltajien aloitteet, näkemykset ja mielipiteet kohdataan arvostavasti. Lapsilla ja huoltajilla on oikeus osallistua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämiseksi on keskiössä osallisuutta edistävien toimintatapojen ja rakenteiden tietoinen kehittäminen osallisuuden vahvistamiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2016, 30.) Vanhempien ja huoltajien entistä laajempi rooli varhaiskasvatuksessa edellyttää, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden valossa, uudenlaisten toimintamuotojen lisäämistä ja kehittämistä (Heinonen, ym., 2016, 230).

Vanhempien osallisuuden mahdollistaminen on merkityksellistä, kun puhutaan lapsen ja perheen asioista. Mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämään lisäävät myös vanhempien valtaistumisen tunnetta. Valtaistuminen tarkoittaa yksilön tai yhteisön mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan elämäänsä ja näiden kokemusten vahvistumista, jolloin myös avuttomuus ja tunne oman elämän hallitsemattomuudesta vähenevät. (Määttä & Rantala, 2010, 131.)

Osallisuus toteutuu yksilön ja yhteisön välisessä vuorovaikutuksessa. Vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa tukee arvostava, kannustava ja avoin ilmapiiri. Osallisuuden kokemus voidaan nähdä osana hyvinvointia: osallisuus näyttäytyy silloin haluna toimia yhteisöllisesti, sitoutuneesti ja vastuullisesti. Vanhempien osallisuudella on mer-

kittävä roolinsa niin lasten kuin työntekijöidenkin hyvinvoinnin kannalta. Vanhempien osallisuus edistää myös varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin yhteisöllisyyttä, yhteistyötä sekä varhaiskasvatuksen arjen läpinäkyvyyttä vanhempien näkökulmasta. (Heinonen, ym., 2016, 229 - 230.)

Vanhempien valtaistumisen kokemus syntyy tunteesta vaikuttaa oman perheen asioihin ja tavoitteisiin. Varhaiskasvatuksella on suuri merkitys siinä, miten osallisuutta vahvistetaan tai jopa ollaan vahvistamatta. Kasvattajien tulee uskoa vanhempien tietoihin lapsesta ja taitoihin saavuttaa tavoitteet. Perhekeskeisen työtöteen mukaan vanhemmat ovat osallisina ammattikasvattajien rinnalla ja yhteistyössä korostuu vanhempien tietämys lapsesta. (Määttä & Rantala, 2010, 131 – 132.)

5.3 Perhekeskeinen työ osallisuuden mahdollistajana

Perhekeskeinen ja perhelähtöinen työ on yhteistyötä kasvattajien ja huoltajien kesken. Tässä yhteistyössä korostuvat perheen elämän ja perheen asettamien tavoitteiden kunnioittaminen. (Määttä & Rantala, 2010, 167.) Perhekeskeisyys näkyy sekä periaatteellisella tasolla, johon liittyvät erilaiset näkemykset ja uskomukset, että käytäntöinä ja toimintatapoina. Näiden periaatteiden ja käytäntöjen yhdistyessä, esiin tulevat myös tavat, joilla kasvattajat toimivat perheiden kanssa. (Rantala, 2002, 37.)

Perhekeskeiseen työhön liittyy oleellisesti perheen valtaistamisen ajatus. Valtaistaminen pohjautuu yksilöiden vahvuuksien ja kykyjen tunnustamiseen sekä näiden ominaisuuksien kehittämiseen. Valtaistuminen vahvistaa henkilökohtaista hallintaa ja lisää siten yksilön tunnetta vaikuttaa hallitseviin olosuhteisiin sekä saavuttaa päämääriään. Varhaiskasvatuksessa tämä näkyy kasvattajien kyvyssä uskoa vanhempien antamiin tietoihin sekä luottaa näiden taitoihin ja mahdollisuuteen muuttua. (Rantala, 2002, 38.) Perhe ja kasvattajat toimivat täysivaltaisina kumppaneina toiminnan arvioinnissa, suunnittelussa ja toteutuksessa (Määttä & Rantala, 2010, 155).

Onnistuakseen perhekeskeinen työ vaatii avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta. Perhe on lapsensa asioiden paras asiantuntija ja sen rooli on aktiivinen. Perhe edustaa lapsen elämässä pysyvää vaikuttajaa kasvattajien ollessa vain tilapäisessä roolissa. Perheet voivat itse myös määritellä osallistumisensa ja osallisuutensa asteen lapsen ja per-

heen asioita käsitellessä. Tärkeää on kunnioittaa perheiden erilaisuutta, liittyipä se sitten kulttuuriin, arvoihin tai selviytymistapoihin. (Määttä & Rantala, 2010, 155 – 156.)

Perheiden kohtaamistaitoihin liittyy viisi erilaista tekijää. Näitä ovat suuntautuminen perheeseen, positiivisuus, herkkyys, joustavuus ja ystävällisyys. Perheeseen suuntautunut kohtaamistapa tukee koko perhettä kohdistuen eri palveluja kaikille, ei vain esimerkiksi lapselle. Luottamuksellinen suhde vanhempiin edesauttaa koko perheen hyvinvoinnin huomioimista ja tukemista. Positiivinen kohtaamistapa sisältää uskon vanhempien kykyihin sekä hyväksyvän ja luottavaisen asenteen perheen tulevaisuuteen sekä työskentelyyn heidän kanssaan. Herkkyys kohtaamisissa pitää sisällään taidon ymmärtää vanhempien näkemyksiä ja tarpeita. Sensitiivinen ote näkyy myös kasvattajan tahdossa ja halussa ymmärtää perheiden eroja ja näkemyksiä. Joustava kohtaamistapa huomioi perheiden erilaisuuden ja yksilölliset tarpeet palveluja ja toimintoja suunniteltaessa ja toteutettaessa. Ystävällisyys kohtaamisissa pitää sisällään kunnioituksen ja luottamuksellisuuden, kuuntelemisen ja rohkaisemisen tavat sekä kiireettömyyden kohtaamisissa perheiden kanssa. (Määttä & Rantala, 2010, 157 – 159.)

Perhekeskeisessä työskentelytavassa on tärkeää tukea vanhempia osallistumaan yhteistyöhön. Vanhemmalle tulee syntyä kokemus siitä, että hän on kasvattajien kanssa tasavertainen ja arvokas jäsen keskusteltaessa lapsen ja perheen asioista. Yhteinen päätöksenteko vaatii onnistuakseen sekä vanhempien tuottamaa tärkeää tietoa lapsesta että kasvattajien ammatillisia näkemyksiä tilanteesta. (Määttä & Rantala, 2010, 159 – 160.)

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyö toteutettiin laatimalla kysely kohdejoukolle. Tutkimus on laadullinen, vaikka siinä on myös osia määrällisestä tutkimuksesta. Opinnäytetyön toteutusta varten anottiin myös tarvittavat tutkimusluvut.

6.1 Tutkimusote

Tämä opinnäytetyö on laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivinen tutkimus voi olla kartoittava, selittävä tai kuvaileva tutkimus (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 134). Tässä opinnäytetyössä korostuu erityisesti sen kartoittava luonne, sillä tutkimus kerää kokemusperäistä tietoa vanhempainoimikuntien ja päiväkotien yhteistyön nykytilanteesta sekä ideoita tämän yhteistyön syventämiseen. Laadullinen tutkimus kuvailee todellista elämää. Kohdetta tutkitaan kokonaisvaltaisesti ja sen pyrkimyksenä on löytää ja paljastaa tosiasioita. (Hirsjärvi, ym. 2007, 157 – 158.)

Laadullisessa tutkimuksessa teorialla on merkittävä osuus (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 18). Taustateoriana tässä opinnäytetyössä ovat erityisesti vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö sekä vanhempien osallisuus. Uuden Valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) mukaisesti meidän on löydettävä uusia ja innovatiivisia keinoja saada vanhemmat osallistumaan varhaiskasvatuksen toiminnan ja tavoitteiden suunnitteluun ja arviointiin. Vanhempainoimikunnat tarjoavat hyvän väylän kutsua vanhempia osallistumaan yhteistyöhön ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen.

Kvalitatiivisesta tutkimuksesta voidaan erottaa sille tyypillisiä piirteitä. Kuten todettu, tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, jonka aineisto kootaan luonnollisissa tilanteissa. Tutkimuksen tiedot ja aineisto kerätään pääosin ihmisiltä, ja metodeina käytetään tapoja, joissa eri näkökulmat pääsevät esille. Tutkittavaa asiaa tutkitaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti, sillä sen pyrkimyksenä on tuoda esiin odottamattomiakin asioita. Kohdejoukko on yleensä tarkoin valittu. (Hirsjärvi, ym., 2007, 160.)

6.2 Aineiston hankinta

Opinnäytetyön kohdejoukoksi valikoituivat Sastamalassa sijaitsevat kolme päiväkotia, joissa toimii vanhempainoimikunta. Saatuani tutkimusluvan Sastamalan kaupungilta,

otin henkilökohtaisesti yhteyttä näiden päiväkotien esimiehiin, ja tiedustelin mahdollisuutta ja halukkuutta osallistua tutkimukseeni. Näissä keskusteluissa selvitin myös tutkimukseni tarkoitusta ja tavoitteita.

Aineistonkeruumenetelminä laadullisessa tutkimuksessa käytetään yleensä haastattelua, kyselyä, havainnointia ja dokumentteihin perustuvaa tietoa. Tutkittavan asian mukaan niitä voidaan käyttää joko yksittäin tai yhdistellen. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 71.) Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kyselytutkimus, sillä sen avulla on mahdollista kerätä laajaa tutkimusaineistoa. Kyselytutkimukseen voidaan sisällyttää paljon vastaajia ja sen avulla voi kysyä monenlaisia asioita. (Hirsjärvi, ym., 2007, 190.) Saadakseni mahdollisimman monipuolisen ja erilaisia näkökulmia tuottavan aineiston, keräsin tietoa sekä päiväkotien henkilöstöltä että vanhempaintoimikuntien jäseniltä.

Tutkimus toteutettiin laatimalla paperinen kyselylomake (Liite 1). Tutkimuksen onnistumista voi tehostaa suunnittelemalla lomake ja kysymykset tarkasti (Hirsjärvi, ym., 2007, 193). Kyselylomakkeen laadinnassa käytin pohjana swot – analyysiin pohjautuvaa nelikenttä-jaottelua. Swot – analyysi on yksinkertainen tapa jaotella tutkittavaan asiaan liittyviä tekijöitä sen vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien määrittelyllä. Swot – analyysia voi käyttää myös ”aivoriihityyppisesti”, jolloin henkilöt jaottelevat ensin itsenäisesti tutkittavaa asiaa nelikenttään ja sen jälkeen yhdistävät ajatuksensa ryhmä-työnä yhteen. Näin tutkittavan asian tilaa voidaan selvittää mahdollisimman kattavasti. (<http://www.pk-rh.fi/index.php?page=swot> .)

Nelikenttäanalyysin avulla vanhempaintoimikuntien toimintaa oli mahdollisuus tutkia eri näkökulmista, mikä antaa mahdollisuuksia yksityiskohtaisempaan aineiston keruuseen. Nelikenttäanalyysin mukaisesti rakensin kysymykset vastaamaan siihen, mikä toiminnassa toimii ja mikä ei, sekä mitä mahdollisuuksia ja haasteita vastaaja kokee toiminnassa olevan. Kyselylomakkeen alkuun kirjoitin saatekirjelmän (Liite 2), jossa selvitin tutkimuksen taustaa ja tavoitteita.

Kyselylomakkeessa on yhdeksän kysymystä, joista seitsemän on avoimia kysymyksiä. Avointen kysymysten etuna on se, että ne antavat vastaajalle vapauden vastata juuri siten, kuin he ajattelevat, eivätkä ne tarjoa vastaajalle valmiita vastauksia. (Hirsjärvi, ym., 2007, 196.) Avoimilla kysymyksillä koin saavani totuudenmukaisia ja monipuolisia vastauksia. Avointen kysymysten haittana voi kuitenkin pitää sitä, että vastaaja jättää

kysymykseen vastaamatta, jos kokee kysymyksen epämääräisenä. Kyselylomakkeen kysymysten laadinnassa kysymysten selvyys ja tarkka rajausta on tärkeää (Hirsjärvi, ym., 2007, 197).

Kyselylomakkeen ensimmäinen ja kolmas kysymys käsittelevät vastaajan taustatietoja eli onko vastaaja vanhempi vai päiväkodin henkilökunnan jäsen sekä vastaajan kokemuksia vanhempain-toimikunnassa toimimisesta. Kysymys kaksi kartoittaa vanhempain-toimikunnan roolia päiväkodissa tällä hetkellä. Kysymys neljä kartoittaa vanhempain-toimikunnan kohtaamia haasteita ja kysymys viisi hyviä käytäntöjä, joita toiminnassa on syntynyt. Kysymys kuusi tarkastelee vanhempain-toimikunnan mahdollisuuksia vaikuttaa päiväkodin arkeen. Kysymykset seitsemän ja kahdeksan kartoittavat vanhempain-toimikunnan osallisuutta päiväkodin arjessa sekä kehittämisehdotuksia toimintaan. Lopuksi kysymyksessä yhdeksän pyydetään vastaajaa määrittelemään kouluarvosana vanhempain-toimikuntien ja päiväkodin nykyiselle yhteistyölle.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä vanhempain-toimikunnan roolista ja hyvistä käytännöistä päiväkodissa tutkittiin kyselylomakkeen kysymyksillä kaksi ja viisi. Kolmatta tutkimuskysymystä liittyen yhteistyön kehittämiseen oli tarkoitus kartoittaa kysymyksillä seitsemän ja kahdeksan. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös vanhempain-toimikunnan kohtaamia toiminnan haasteita sekä arjen vaikutusmahdollisuuksia, jotta tutkittavasta asiasta saataisiin mahdollisimman kattava kuva.

Kyselylomakkeet jaoin päiväkodeihin henkilökohtaisesti. Tällä halusin varmistaa sen, että tarvittaessa voisin vielä selvittää tutkimuksen tarkoitusta tarkemmin, jos sille olisi tarvetta. Kyselyyn oli aikaa vastata kaksi viikkoa, jonka jälkeen hain kyselyt takaisin päiväkodeista.

6.3 Aineiston analyysi

Opinnäytetyön analyysi on aineistolähtöinen. Aineistolähtöisen analyysin tarkoituksena on luoda vastausten perusteella aineistosta teoreettinen kokonaisuus. Analyysia ohjaa vain ja ainoastaan käsillä oleva aineisto, eikä aikaisemmilla havainnoilla tai tiedoilla pitäisi olla tekemistä tutkimuksen lopputuloksen kanssa. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 95.) Aineiston analyysi on hyvä aloittaa heti aineiston keruuvaiheen jälkeen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2004, 211).

Aineistolähtöinen analyysi on kolmivaiheinen prosessi, joka koostuu aineiston redusoinnista eli pelkistämisestä, klusteroinnista eli ryhmittelystä sekä abstrahoinnista eli teoreettisten käsitteiden luomisesta. Aineiston redusoinnin eli pelkistämisen tarkoituksena on karsia aineistosta epäolennaisuuksia joko tiivistämällä tai pilkkomalla sitä osiin. Aineiston klusteroinnissa eli ryhmittelyssä aineiston alkuperäisilmaukset käydään tarkasti läpi ja niistä etsitään samankaltaisia käsitteitä. Nämä samankaltaiset käsitteet yhdistetään uudelleen luokiksi ja nimetään yhteisellä käsitteellä. Viimeisenä vaiheena on abstrahointi, jonka tarkoituksena on muodostaa teoreettisia käsitteitä erottamalla aineistosta tutkimuksen kannalta olennainen tieto. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 110 – 111.)

Aloitin aineiston analysoinnin lukemalla useaan otteeseen vastauksia. Kävin vastauksia läpi kysymys kysymykseltä niin kauan, että aineistosta alkoi muodostua mielessäni kokonaisuus. Tämän jälkeen kirjasin jokaisen kysymyksen vastaukset erivärisille papereille ja ylivivasin eri väreillä samankaltaisia vastauksia. Tässä vaiheessa käytin analyysin tukena teemoittelua. Teemoittelulle on ominaista se, että laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään osiin erilaisten aihepiirien mukaan. Tämä mahdollistaa tiettyjen aineistossa esiintyvien teemojen vertailun. Ajatuksena on lopulta löytää aineistosta näkemyksiä, jotka kuvaavat tiettyä teemaa. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 93.) Aineistosta löytämilleni samankaltaisille vastauksille aloin pohtia yhteisiä käsitteitä, ja joista lopulta syntyivät tuloksissa esiintyvät teemat.

Tulosten analysoinnin jälkeen, tulokset on vielä tulkittava ja selitettävä. Tutkijan pohdinnan ja tulkinnan avulla, syntyvät tutkimuksen johtopäätökset. Tulkintoja tehdessä on huomioitava kielellisten ilmausten merkitykset niin tutkittavien kuin tutkijankin näkökulmista, ja se, miten nämä ovat voineet vaikuttaa tutkimustuloksiin. (Hirsjärvi, ym., 2004, 213 – 214.)

6.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen toteuttamisen tarkka selostus lisää tutkimuksen luotettavuutta. Aineiston tuottamiseen liittyvät seikat on kerrottava selkeästi ja totuudenmukaisesti. Myös tutkimuksen analyysivaiheeseen liittyvät luokittelut on syytä avata ja perustella. Tutkijan on tuotava esille sitä, mihin hän tulkintansa perustaa, ja tätä voi edesauttaa esimerkiksi suorilla haastatteluotteilla. (Hirsjärvi, ym., 2004, 217 – 218.) Tässä opinnäytetyössä sen

prosessia on pyritty kuvailemaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti, jotta lukijalle avautuisi, miten tutkimus on toteutettu, ja millaisin tavoin tuloksia on tulkittu. Opinnäytetyö sisältää suoria otteita vastaajien vastauksista, joiden avulla on pyritty tuomaan esille tulosten luotettavuutta.

Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu kuuluu tutkimuksen jokaiseen vaiheeseen. Teoriaa, analyysitapaa, luokittelua, tutkimista, tulkintaa ja johtopäätöksiä arvioidaan jatkuvasti luotettavuuden näkökulmasta. Tutkijan tulee pystyä perustelemaan ja arvioimaan tutkimusprosessin aikana tehtyjä valintoja. (Vilkkä, 2005, 159.)

Kyselytutkimuksen haittana voidaan pitää sitä, ettei tiedetä, miten vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Lisäksi vastausvaihtoehdot voivat olla epäonnistuneita tai niitä on tulkittu eri tavalla kuin tutkija on tarkoittanut. (Hirsjärvi, ym., 2004, 184.) Opinnäytetyön kyselylomake suunniteltiin siten, että se ei tarjoaisi vastaajille valmiita vastauksia. Kysymykset ovat olleet avoimia ja ne on rakennettu siten, että ne olisivat vastaajalle mahdollisimman selkeitä. Lisäksi ammatillista terminologiaa on pyritty välttämään.

Tutkimuksen eettisyyttä on pohdittu opinnäytetyössä tarkoin. Sastamalan kaupungilta anottiin tutkimuslupa, jonka jälkeen otettiin yhteyttä tutkimuspäiväkoteihin. Kyselylomakkeen mukana vastaajille jaettiin saatekirje, jonka tarkoituksena oli avata tutkimuksen tarkoitusta. Vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti ja siten, ettei yksittäistä vastaajaa pystyisi tunnistamaan. Tutkimuksessa ei myöskään nimetä päiväkoteja, joista tutkimus on tehty. Tutkimusta tehdessä on huomioitava luottamuksellisuus, anonymiteetti ja aineiston tallentaminen vastaajien näkökulmasta (Hirsjärvi, ym., 2004, 27).

7 VANHEMPIEN JA PÄIVÄKOTIEN HENKILÖKUNNAN NÄKEMYKSET VANHEMPAINTOIMIKUNNISTA

Tulosten ensimmäinen osio tarkastelee vastaajien taustatietoja sekä yleisiä kokemuksia vanhempaintoimikunnissa toimimisesta. Kyselylomakkeen kysymyksien avulla kartoitettiin aluksi, miten vastauksissa jakautuvat lukumäärällisesti vanhempien ja päiväkotien henkilökunnan vastaukset. Lisäksi kyselylomakkeessa pyydettiin vastaajaa kuvailemaan omin sanoin, millaisia kokemuksia hänellä on vanhempaintoimikunnassa toimimisesta sekä määrittelemään yleisarvosana vanhempaintoimikuntien ja päiväkodin nykyiselle yhteistyölle. Sekä vanhempien että päiväkotien henkilökunnan kokemuksista pääosin kaikki toiminnan arviot ovat olleet myönteisiä.

7.1 Vastaajien jakauma

Kyselylomake annettiin eteenpäin 46 henkilölle ja vastauksia palautui 24. Näistä 24 vastaajasta kuusi kyselyn palauttanutta olivat vanhempia ja 18 päiväkotien henkilökunnan jäseniä. Päiväkotien henkilökunnasta kymmenellä ei ollut omakohtaista kokemusta vanhempaintoimikunnassa toimimisesta, eli he eivät olleet toimineet päiväkodin edustajana toimikunnissa. Aineiston analysoinnissa on kuitenkin ollut mukana näiden kaikkien osallistuneiden vastaukset, sillä ne toivat aineistoon vaihtelua ja erilaisia näkökulmia. Päiväkotien henkilökunnasta viisi vastasi toimineensa päiväkodin edustajana vanhempaintoimikunnassa.

7.2 Kokemukset vanhempaintoimikuntien toiminnasta

Vanhempien kokemukset vanhempaintoimikunnista ovat lähes jokaisessa vastauksessa myönteiset. Vanhempaintoimikuntien toiminta nähdään merkityksellisenä, yhteisenä toimintana lasten hyväksi. Toiminnan taustalla on hyvä henki ja toiminnalla nähdään olevan hyvä tarkoitus. Vanhempaintoimikuntien toiminnan ei nähdä liiaksi rasittavan lapsiperheiden elämää, vaan toimintaa on juuri sopivasti suhteessa perhe-elämään.

Toiminta ei ole rasittanut muuta arkea liiaksi. Hyvässä hengessä on kokoustettu ja saatu kaikkia miellyttäviä päätöksiä aikaiseksi.

Kokemukseni ovat myönteisiä. On ollut hienoa puuhastella, kun tietää tarkoituksen olevan hyvä.

Olen kokenut sen mukavaksi toiminnaksi yhteisen tärkeän asian hyväksi.

Päiväkotien henkilökunnasta kymmenellä ei ollut kokemuksia vanhempaintoimikunnassa toimimisesta. Vanhempaintoimikuntaan on valittu päiväkodeista yleensä yksi edustaja, mutta myös sama henkilö on saattanut toimia päiväkodin edustajana useamman vuoden. Vastausten mukaan käytäntö vaihtelee ja elää toimikausien ja henkilökunnan innostuksen mukaan.

En ole mukana vanhempaintoimikunnassa. Päiväkodilta on vain yksi edustaja vanhempaintoimikunnassa.

Henkilökohtaisesti en ole ollut mukana heidän toiminnassa.

Aktiivisuus vaihtelee henkilöiden mukaan.

Kolmessa päiväkotien henkilökunnan vastauksessa kokemukset vanhempaintoimikunnasta koettiin myönteiseksi. Yhteinen tekeminen on mukavaa ja vanhempien sekä päiväkodin yhteistyöllä koettiin olevan merkitystä. Yhteisen toiminnan koettiin myös edistävän vanhempien ja henkilökunnan välisiä suhteita. Vastauksissa koettiin vanhemmilla olevan osallistumishalukkuutta toiminnan järjestämiseen sekä yleistä kiinnostusta päiväkotien toimintaa kohtaan.

Vanhemmat ovat kiinnostuneita päiväkodin toiminnasta ja ovat halukkaita osallistumaan.

Yhteinen tekeminen on hauskaa ja luo läheisemmät suhteet työntekijöihin.

Kokemukset ovat pelkästään hyviä.

Yhdessä päiväkodin henkilökunnan vastauksessa tuotiin esille vanhempaintoimikunnan toiminnan ”näkymättömyys” sellaisten henkilökunnan jäsenten näkökulmasta, jotka eivät ole olleet itse toiminnassa mukana:

Henkilökohtaisesti en ole ollut mukana heidän toiminnassa; mielestäni aika ”näkymätöntä” toimintaa.

Lisäksi yhdessä henkilökuntaan kuuluvan jäsenen vastauksessa tuotiin esille henkilökunnan edustajan roolia vanhempaintoimikunnassa:

Olen ollut päiväkodin edustajana päiväkodin vanhempaintoimikunnassa. Pääasiassa kutsuin porukkaa koolle ja toimin viestinviejänä päiväkodin ja vanhempaintoimikunnan välillä.

Yhteenvetona vanhempaintoimikunnassa toimimisen kokemukset ovat tulosten mukaan joko myönteisiä ja hyviä tai neutraaleja, riippuen siitä, onko vastaaja ollut konkreettisesti mukana vanhempaintoimikunnassa. Ne, jotka ovat olleet mukana toiminnassa, kokevat toiminnan mukavaksi toiminnaksi eikä toiminnan nähdä liiaksi rasittavan muuta arkea. Yhteisen tekemisen kautta suhteet vanhempien ja henkilökunnan välillä koettiin vahvistuvan. Vastaavasti heillä, joilla ei kokemusta vanhempaintoimikunnassa toimimisesta ole, näkevät toiminnan melko näkymättömänä tai neutraalina, tai siitä ei ole ilmaistu mielipidettä.

7.3 Vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin välisen yhteistyön arviointi

Kyselylomakkeella pyydettiin vastaajia määrittelemään kouluarvosana (asteikolla 4 – 10) vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin nykyiselle yhteistyölle. Kahdessa vastauksessa ei ollut numeraalista arviointia ollenkaan. Yhdeksässä vastauksessa numeraalista arvosanaa perusteltiin kirjallisesti.

Vanhempien näkökulmasta tämän hetken yhteistyö määriteltiin hyväksi. Vastausten mukaan tämän hetken yhteistyön keskiarvoksi annettiin yhdeksän. Arvioinnit hajautuivat asteikolle 8 – 10. Yhdessä vastauksessa arviointia perusteltiin myös kirjallisesti:

Meillä toimii homma vaikkakin väkeä on vähän.

Päiväkotien henkilökunnan yhteistyölle määrittelemä keskiarvosana on 7,5. Numeraalisessa arvioinnissa näkyi enemmän hajontaa verrattuna vanhempien arviointiin. Päivä-

kodin henkilökunnan arvioinnit hajautuivat numeraalisesti asteikolle 5 – 9. Kahdeksassa vastauksessa arviointia perusteltiin kirjallisesti. Päiväkotien henkilökunnan näkökulmasta yhteistyö näyttäytyi pääosin toimivana, vaikka jäsenmäärät vanhempaintoimikunnissa ovatkin pieniä.

Se pieni porukka, ketkä ovat vanhempaintoimikunnassa, hoitaa hommansa hyvin ja sitoutuneesti.

Nykyinen yhteistyö hyvää jäsenmäärään nähden.

Kahdessa vastauksessa tuotiin esille yhteistyön ja toiminnan vähäisyyttä sekä vanhempien vaikeuksia yhteen sovittaa kiireistä perhe-elämää yhteiseen toimintaan:

Perheiden kiireinen arki haittaa osallistumista, innostuneita sekä aktiivisia vanhempia ei vain ole tarpeeksi tarjolla.

Kaikki, mitä toimitaan on ok, mutta toiminta on vähäistä.

Kaikkien vastausten keskiarvosanaksi määrittyi 7,9. Yhteenvetona arvioinnit vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin nykyisestä yhteistyöstä näyttäytyivät vanhempien näkökulmasta korkeampina numeraalisina arvioina kuin päiväkotien henkilökunnan.

8 VANHEMPAINTOIMIKUNTIEN NÄKYVYYS PÄIVÄKOTIEN KANSSA TEHTÄVÄSSÄ YHTEISTYÖSSÄ

Tulosten toinen osio käsittelee vastaajien käsityksiä vanhempaintoimikunnan roolista varhaiskasvatuksessa sekä hyvistä käytännöistä, joita vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyössä on syntynyt. Kyselylomakkeella vastaajia pyydettiin kuvailemaan omin sanoin, millaisena he vanhempaintoimikunnan roolin päiväkodissa tällä hetkellä näkevät, sekä millaisia hyviä käytäntöjä, toimintoja tai tapahtumia vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin yhteistyössä on jo kehittynyt. Näistä näkökulmista syntyvien tulosten teemoissa korostuivat taloudellinen tukeminen, yhteisöllinen toiminta, vertaistuki sekä toiminnan pienimuotoisuus.

8.1 Vanhempaintoimikuntien rooli varhaiskasvatuksessa

Suurin yksittäinen teema, joka toistui melkein kaikissa vastauksissa koskien vanhempaintoimikuntien roolia, oli taloudellinen tukeminen. Vastausten mukaan vanhempaintoimikunnat organisoivat enimmäkseen varainhankintaa järjestämällä myyjäisiä ja keräyksiä sekä myymällä erilaisia tuotteita, joiden tuotto käytetään lasten ja päiväkotien toiminnan tukemiseen. Vanhemmat kokivat kaikkein tarpeellisimmaksi asiaksi varojen hankkimisen päiväkodin arkea helpottamaan:

Melko pienimuotoista toimintaa, keräämme rahaa pastilleihin, leluihin ja tapahtumiin.

Olemme järjestäneet ”syystorin”, jonka tuotolla päiväkoti on mm. vienyt lapset teatteriin ja ostanut pihavälineitä, joten koen vanhempaintoimikunnan hyödylliseksi.

Myös päiväkotien henkilökunnan vastauksissa näyttäytyy vanhempaintoimikuntien rooli varainkeruun näkökulmasta:

Pääosin vanhempaintoimikunta on tehnyt tärkeää varainkeruuta.

Myy erilaisia tuotteita, joista saadut tulot käytetään lasten hyväksi.

Vastausten mukaan vanhempaintoimikuntien yhdeksi rooliksi on muodostunut erilaisten tempauksien ja tapahtumien järjestäminen. Osassa tapahtumia vanhempaintoimikunta kerää varoja myymällä tapahtumissa esimerkiksi leivonnaisia ja erilaisia tuotteita. Tapahtumien järjestämisessä ei kuitenkaan aina ole takana ajatus varainkeruusta, vaan tapahtumien tarkoituksena on toteuttaa perheille mukavaa, yhteistä tekemistä. Vanhempaintoimikunnat ovat mukana myös päiväkotien järjestämissä tapahtumissa sekä tapahtumissa, jotka syntyvät vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välisessä yhteistyössä.

Vanhempien vastauksissa kuvailtiin vanhempaintoimikunnan roolia yhteisten tapahtumien järjestäjänä sekä itsenäisesti että yhteistyössä päiväkotien kanssa:

Vanhempaintoimikunta pyrkii järjestämään noin 2 – 3 kertaa vuodessa pienen ”tempauksen”, jolla kerätään rahaa päiväkodin lasten hyväksi.

Järjestämme syystorin yhdessä henkilökunnan kanssa.

Vanhempaintoimikunta osallistuu lähinnä tapahtumien järjestämiseen. Osassa tapahtumia vanhempaintoimikunta kerää rahaa toteuttaakseen mm. kesäretken.

Päiväkotien henkilöstö kuvailee vastauksissa yhteisiä tapahtumia yhteneväisesti vanhempien kanssa:

[Vanhempaintoimikunta] Osallistuu tapahtumiin aktiivisesti, mutta kuitenkin yhteisiä tapahtumia harvoin.

Vanhempaintoimikunta osallistuu 2 tapahtumaan.

Vanhemmat ovat järjestäneet mm. retkiä päiväkodin lasten perheille.

Erityisesti päiväkotien henkilökunnan vastauksista tulee useasti ilmi vanhempaintoimikuntien roolin vähäinen näkyvyys yhteistyössä. Suuressa osassa vastauksia koettiin vanhempaintoimikunnan rooli pieneksi, eikä sen toiminta juurikaan näyttäytynyt arjessa. Vaikka vanhempaintoimikunnan rooli koettiin tärkeäksi, sen roolia leimaa vähäinen näkyvyys, mikä johtuu taas toiminnan pienimuotoisuudesta. Aktiivisia vanhempaintoi-

mikunnan jäseniä on vähän, mikä hankaloittaa vanhempaintoimikuntien arjen näkyvyyttä varhaiskasvatuksessa.

Toimikunta on olemassa. Hyvinkin pienimuotoisena käsitykseni mukaan, mutta se ei ole vähentänyt tehokkuutta. Ei varsinaisesti näy arjen/päiväkodin toiminnassa.

Kokoukset pidetään säännöllisesti, mutta vanhempien osallistumisesta (kuinka moni) ei ole tietoa. Uskon kuitenkin, että rooli on tärkeä.

[Rooli] Melko pieni. Yhteistyötä tehdään melko vähän. Vanhempaintoimikunnan jäseniä on käsittäakseni myös vähän.

Päiväkodin henkilökunnan vastauksista nousee esiin myös vanhempaintoimikunnan rooli vanhempien keskinäisen vertaistuen kanavana. Vanhempien koettiin saavan yhteisen tekemisen kautta mahdollisuuksia tutustua toisiinsa ja sitä kautta arvokasta vertaistukea:

Sen [vanhempaintoimikunnan] kautta vanhemmilla on ollut mahdollisuus tutustua toisiinsa ja saada vertaistukea arkeen.

Vanhemmat tapaavat toisiaan ja viettävät aikaa yhdessä.

Yhdessä päiväkodin henkilökunnan vastauksessa nostettiin esille myös vanhempaintoimikunnan rooli yhteisiin asioihin vaikuttajana ja kannanottojen tekijänä:

Vanhempaintoimikunta ei rekisteröity yhdistys/epävirallinen → kuitenkin myös kantaa ottava ja osallistuva

Yhteenvetona vanhempaintoimikunnan rooli näyttäytyy tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa melko vähäisenä ja pienimuotoisena, ainakin päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Vanhempaintoimikunnan rooli koetaan silti kuitenkin tärkeäksi. Vanhempaintoimikunnan rooleiksi on muodostunut lähinnä varainkeruu ja taloudellinen tukeminen, joilla pyritään järjestämään lapsille välineitä sekä muita hyödyllisiä asioita, joilla voidaan helpottaa päiväkotien arkea. Vanhempaintoimikunnat järjestävät joko itsenäisesti

tai yhteistyössä päiväkotien kanssa yhteisiä tapahtumia, joissa voi syntyä myös vanhempien keskinäistä vertaisuutta.

8.2 Vanhempaintoimikuntien hyvät käytännöt

Vanhempaintoimikunnissa syntyneet hyvät käytännöt ovat muodostuneet sen pohjalta, millaiseksi toimikunnan rooli päiväkodissa on kehittynyt. Vanhempaintoimikunnat toimivat pääosin itsenäisesti, mutta myös yhteistyössä päiväkodin kanssa. Toiminnassa korostuvat, niin vanhempien kuin päiväkotien henkilökunnan vastauksissa, taloudellinen tuki, varainkeruu ja yhteisöllinen toiminta, mukaillen siis muodostunutta roolia.

Varainkeruu muodostaa vanhempaintoimikuntien toiminnasta suuren osan. Vanhemmat ja vanhempaintoimikunta myyvät erilaisia tuotteita kerätäkseen toimintaan varoja ja järjestävät arpajaisia tai erilaisia myyntitapahtumia. Vanhemmat kuvailevat vastauksissaan hyviksi havaittuja, konkreettisia varainkeruutapoja näin:

Syystori → tuotolla kaikkea kivaa lapsille

Pullarekka, joulun alla myydyt karkit/keksit myivät hyvin

Myimme kakkutukun herkkuja ja siitä keräsimme rahaa päiväkodin lapsille.

Arpajaiset

Yhden vastauksen mukaan varainkeruuta on tehty yhteistyössä myös lähikoulun kanssa:

Viime keväänä tilasimme yhteistyössä koulun kanssa pakasteita, joista päiväkotia ja koulu sai provisiot niitä myydessään.

Päiväkotien henkilökunnan vastauksissa varainkeruu näyttäytyy samankaltaisena toimintana kuin vanhempien vastauksissa:

Vanhempaintoimikunnan kautta päiväkodilla on järjestetty arpajaisia, on ollut pakasterekan tuotteita ja keksien + karkkien myyntiä, mitkä ovat olleet kovin menestyksekkäitä.

Päiväkoti myi vanhempaintoimikunnan hankkimia suklaakalentereita.

Artikkeleiden esim. jouluna karkkilaatikot, myynti

Varainkeruun tuotolla vanhempaintoimikunta on tukenut päiväkotien ja lasten toimintaa ostamalla tarvittavaa välineistöä tai muuta asiaa päiväkotiin. Päiväkodin edustaja on vanhempaintoimikunnan kokouksissa tuonut esiin, mitä tai millaisia tarpeita päiväkodilla on, ja joissa vanhempaintoimikunta voisi mahdollisesti auttaa. Vanhempien vastauksen mukaan hankinnat ovat olleet lähinnä leluja, pieniä huonekaluja tai pastilleja.

Näillä on saatu ostettua uusia leluja, pastilleja ja järjestettyä toimintaa lapsille

Päiväkoti on välillä saanut vanhempaintoimikunnalta rahaa hankkiakseen esim. leluja.

Päiväkodin henkilökunta kertoo toiveistaan yms, jotta toimikunta tietää, mitä toivotaan.

Lähtevien (eskariin) muistamiset

Päiväkodin henkilökunnan vastauksissa näyttäytyvät myös erilaiset tavarahankinnat, joita vanhempaintoimikunta on ostanut päiväkodin lapsille. Henkilökunnan vastauksissa näkyy lisäksi myös melko suuria hankintoja, joissa vanhempaintoimikunta on avustanut:

Myös leikkimökki pihaan on aikoinaan hankittu syystorilta saaduilla varoilla.

Vanhempaintoimikunta on ostanut päiväkotiin leluja ym. Maksanut esim. tukiviittomakoulutuksen, kameran, jne.

Vanhempaintoimikunta on useana vuonna ostanut ja ”koonnut” lasten ”joulupussit”.

Vanhempaintoimikunnat näkyvät vastausten mukaan myös päiväkodin yhteisessä toiminnassa jonkin verran. Vanhempaintoimikunnat toimivat henkilökunnan apuna erilaisissa päiväkodin tapahtumissa, huolehtimalla esimerkiksi tarjoilusta. Sekä vanhempien että päiväkodin henkilökunnan vastauksissa nostetaan esille tämän yhteistyön merkitys:

Kahvituksen järjestäminen juhliin, joissa voi samalla kerätä rahaa

Vanhempaintoimikunnan vanhempia oli apuna kevätretkellä, auttoivat eväiden kanssa, mm. grillasivat lapsille makkaroitu.

Vanhempaintoimikunnan osallistuminen mm. kahvituksen järjestämisellä erilaisissa päiväkodin tapahtumissa mm. taidekahvila ja joulujuhla.

Yhteiset tapahtumat ja niiden suunnittelu ja valmistelu: myyjäiset, päiväkodin syntymäpäiväkakun koristelu (jokavuotinen perinne)

Päiväkodin henkilökunnan vastauksissa korostettiin vahvasti vanhempaintoimikunnan avun merkitystä päiväkodin yhteisissä tapahtumissa ja toiminnassa:

Vanhempaintoimikunta on jo useasti hoitanut kokonaisuudessaan joulujuhlakahvituksen, mikä on oiva tapa yhteistyöhön ja varainkeruuseen, ja se myös helpottaa henkilökuntaa.

Päiväkodin eri juhlien yhteydessä vanhempaintoimikunta on hoitanut esim. kahvituksen. Iso apu taloudellisesti sekä henkilökunnan riittävyyden kannalta.

Yhdessä päiväkodin henkilökunnan vastauksessa nostettiin kuitenkin esille se, että vanhempaintoimikuntien ja päiväkodin välinen yhteistyö on näyttäytynyt samalla tavalla vuosien ajan. Vastauksessa pohdittiin, olisiko nyt aika miettiä uudistumista:

Tapahtumat (edellä mainitut) ovat olleet monta vuotta samanlaiset → olisi siko mietinnän paikka uusiutumisesta?

Yhteenvetona vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välisen yhteistyön hyvät käytännöt näyttäytyvät pääasiassa varainkeruuna, tapahtumien ja retkien järjestämisenä sekä tavarahankintoina, joiden tarkoituksena on helpottaa ja tukea päiväkotien ja lasten toimintaa. Vanhempaintoimikunnat ovat jonkin verran olleet myös apuna päiväkodin omissa tapahtumissa ja retkissä, ja nämä onkin koettu päiväkotien henkilökunnan näkökulmasta hyvin merkityksellisinä. Hyvät käytännöt mukailevat hyvin pitkälti vanhempaintoimikunnille muodostuneita rooleja.

9 VANHEMPAINTOIMIKUNTIEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET PÄIVÄKOTIEN ARJESSA

Tulosten kolmas osio käsittelee vanhempaintoimikuntien toiminnassaan kohtaamia haasteita ja arjen vaikutusmahdollisuuksia. Kyselylomakkeella vastaajia pyydettiin kuvailemaan omin sanoin haasteita, joita vanhempaintoimikunnat ovat kohdanneet toiminnassa. Lisäksi vastaajilta kysyttiin, millaisena he kokivat vanhempaintoimikuntien mahdollisuudet vaikuttaa päiväkotien konkreettiseen arkeen. Näistä näkökulmista tarkasteltuna tulosten teemoissa korostuivat ajanhallinta, vanhempien osallistuminen ja aktiivisuus, henkilökunnan innostaminen, taloudellinen vaikuttaminen sekä yhteisöllinen vaikuttaminen.

9.1 Toiminnan heikkoudet

Sekä vanhempien että henkilökunnan vastauksissa suurimmaksi haasteeksi vanhempaintoimikuntien toiminnassa nousi vanhempien osallistuminen ja aktiivisuus. Vastausten mukaan vanhemmat osallistuvat toimintaan hyvin pienimuotoisesti ja aktiivisia ja innokkaita jäseniä on toimikunnissa vähän. Jäsenmäärän ollessa pieni, on yhteiset tempaukset ja varainkeruu toteutettu myös pienellä mittakaavalla. Vanhempien innostaminen ja aktivointi mukaan toimintaan koetaan haastavaksi: vanhemmat koetaan jopa tietyllä tapaa passiivisiksi osallistumaan. Keinoja aktivoida vanhempia mukaan toimintaan ei ole löytynyt tai ne eivät ole olleet tarpeeksi tehokkaita. Vanhempien vastauksissa osallistujien pieni määrä koettiin haastavaksi ja toimintaan erityisen paljon vaikuttavaksi asiaksi.

Kokouksiin osallistuu vain kourallinen ihmisiä. Vanhempien aktivointi on haastavaa.

Vanhemmat eivät ole osallistuneet/liittyneet vanhempaintoimikuntaan kovinkaan innokkaasti. Väen vähyys vaikuttaa tietysti myös toiminnan vähyytenä/pienimuotoisuutena. Enemmän väkeä = enemmän ideoita.

Yhden vanhemman vastauksesta ilmeni se, että jäsenten vähäinen määrä asettaa paineita myös omasta osallistumisesta vanhempaintoimikunnan toimintaan:

Vähäinen osallistuminen (muutamat aikuiset) on tosin myös harmittanut ja tuonut itselle hieman paineita tekemisestä/osallistumisesta.

Päiväkotien henkilökunnan vastaukset mukailevat vanhempien vastauksia vanhempien vähäisestä lukumäärästä haasteena vanhempaintoimikuntien toiminnassa. Henkilökunta ymmärtää vanhempaintoimikuntien pienimuotoisuuden johtuvan suurimmaksi osaksi jäsenten vähäisyydestä, mutta kokevat kuitenkin mukana olevat jäsenet erityisen innostuneiksi.

Vanhemmat eivät ole kiinnostuneita toiminnasta, mukana on ihan liian pieni vanhempien joukko.

Vanhemmat, jotka on saatu mukaan toimintaan, ovat kovastikin sitoutuneita.

Yhdessä päiväkotien henkilökunnan vastauksessa nostettiin esiin henkilökunnan edustajan korostunut vastuu toiminnan eteenpäin viejänä:

Koska toimikunta on pieni, henkilökunnan edustaja on joutunut ottamaan toiminnasta enemmän vastuuta kuin olisi tarkoituksenmukaista.

Oman haasteensa vanhempaintoimikuntien toiminnalle tuovat ajanhallinnan haasteet. Erityisesti päiväkotien henkilökunta kokee vähäisen osallistujamäärän johtuvan perheiden kiireisestä arjesta, harrastuksista ja aikatauluista. Henkilökunnan vastausten mukaan vanhempien passiivisuus ja perhe-elämän haasteet vaikeuttavat vanhempien osallistumista vanhempaintoimikuntien toimintaan.

Perheiden kiireinen arki haittaa osallistumista, innostuneita sekä aktiivisia vanhempia ei vain ole tarpeeksi tarjolla.

Vanhemmat on tosi passiivisia. Eivät jotenkin koe toimikunnan roolia vaikuttamistyössä olennaiseksi.

Nykyisin sekä lapsilla että vanhemmilla paljon harrastuksia, mikä rajoittaa aktiivisuutta, vaikka periaatteessa olisikin tahtoa.

Myös vanhemmat kokevat aikataulujen yhteensovittamisen toimintaa hankaloittavaksi tekijäksi:

Toisinaan on ollut vaikeaa löytää sopivaa yhteistä kokoontumisaikaa, koska kaikilla iltaisin paljon tekemistä/lastenhoitohaasteita.

... jäsenten aikataulut eivät aina sovi yhteen, mutta se on ihan normaalia.

Päiväkotien henkilökunnan vastauksista nousi esiin myös henkilökunnan innostamisen haasteet. Päiväkotien henkilökunnan ei koettu olevan kovinkaan innostuneita vanhempaintoimikuntien toiminnasta ja siihen osallistumisesta. Yhteistyö vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välillä jääkin osittain pintapuoliseksi. Vastausten mukaan päiväkotien henkilökunnalla ei ollut kovinkaan paljon edes tietoa vanhempaintoimikuntien toiminnasta.

Vanhempaintoimikuntaan valitseminen on monille ”pakkopullaa”.

Päikyn edustajat vaihtuvat joka vuosi, ellei joku ole tietenkin innokas jatkamaan useamman vuoden putkeen.

Saada päiväkodin henkilökunta innostumaan heidän toiminnastaan. ”Yhteisen hiileen puhaltamista”.

Yhteenvetona vanhempaintoimikuntien haasteet näkyvät suurimmaksi osin innostuneiden ja aktiivisten jäsenten lukumäärässä. Vanhempainaktiivointi mukaan toimintaan on erityisen hankalaa, ja kiireisen perhe-elämän koetaan osaltaan vaikeuttavan vanhempainosallistumisinnostusta. Vanhempaintoimikunnat ovat jäsenmääriltään pieniä, minkä johdosta myös toiminta on pienimuotoista. Toimikuntien pienuus luo haasteita henkilökuntien edustajille lisääntyneen vastuun muodossa. Vanhempainaktiivoinnin ja innostamisen lisäksi, myös päiväkotien henkilökunnan innostaminen ja osallistuminen vanhempaintoimikunnan toimintaan koetaan haasteelliseksi.

9.2 Vanhempaintoimikuntien vaikutusmahdollisuudet päiväkotien arjessa

Vastaajien kokemukset vanhempaintoimikuntien mahdollisuuksista vaikuttaa päiväkotien arkeen, jakaantuivat taloudellisen ja yhteisöllisen vaikuttamisen näkökulmiin. Vastauksissa painotettiin paljon sitä, että toimikuntien vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset. Toisaalta vanhempaintoimikunnilla koettiin olevan suurempi vaikutusmahdollisuus, mutta sitä ei ole osattu vielä hyödyntää. Kokemukset vaikutusmahdollisuuksista vaihtelivat vastauksissa melko paljon sekä vanhempien että henkilökunnan vastauksissa. Vanhemmat kokivat vaikuttamisen yksilöllisesti joko pienenä tai suhteellisen hyvänä:

Hyvät, jos olisi tarvetta ☺

Näin pienellä porukalla en/emme juurikaan vaikuta päiväkodin arkeen.

Päiväkotien henkilökunnan vastauksissa vanhempaintoimikuntien mahdollisuudet vaikuttaa, nähtiin vanhempien tavoin joko pieninä tai melko hyvinä. Henkilökunnan vastauksissa painottui kuitenkin enemmän hyvät vaikutusmahdollisuudet. Henkilökunta tunnistaa vanhempaintoimikuntien mahdollisuudet olla suurempi arjen vaikuttaja, mitä ne nyt ovat. Uusille tavoille osallistua päiväkotien arkeen ollaan myös avoimempia.

Olisi isompi/vahvempi vaikutusmahdollisuus; resurssi on vapaana (ei ole käytössä)

Melko hyvinä, sillä vanhempiin on hyvä keskusteluyhteys. Ideoita otetaan mielellään vastaan.

Mahdollisuudet ovat rajattomat, riippuu vanhemmista

Yhdessä henkilökunnan vastauksessa pohdittiin, miten toimikuntien jäsenmäärän kasvattaminen vaikuttaisi myös vaikutusmahdollisuuksiin:

Tietysti, mitä enemmän olisi jäseniä toimikunnassa, sitä laajemmat verkostot eri yhteistyötahoihin olisi, jolloin olisi mahdollisuus helpommin järjestää esim. esiintyjä/tapahtumia lapsille tms.

Kaikissa vastauksissa painottui taloudellisen vaikuttamisen näkökulma: erilaisilla tavarahankinnoilla koettiin olevan myönteinen vaikutus päiväkotien ja lasten toimintaan. Tavarahankinnat ja taloudellinen tuki ovat kaikkein selkeimmät ja konkreettisimmat tavat, joilla vanhempaintoimikunnat voivat vaikuttaa ja näkyä päiväkotien arjessa. Niiden merkitys nähdään suurena sekä vanhempien että henkilökunnan vastauksissa. Vanhemmat kokivat taloudellisen tuen olevan vaikuttamisen keinona tehokas ja tärkeä:

Olemme pystyneet avustamaan pienissä hankinnoissa ja näin ollen parantamaan päiväkodin arkea.

Päiväkotien henkilökunnan vastaukset mukailevat vanhempien vastauksia taloudellisen tuen näkökulmasta:

Toimikunnan keräämillä varoilla voidaan tietysti kustantaa lapsille kaikkea tarpeellista...

Vanhempaintoimikunnat pystyvät vastausten mukaan vaikuttamaan jossain määrin myös yhteisöllisesti. Yhteiset tapahtumat ja retket päiväkotien kanssa sekä avun tarjoaminen yhteisissä tapahtumissa vahvistavat yhteisöllisyyttä, ja tarjoavat perheille matalan kynnyksen osallistua erilaiseen toimintaan. Päiväkotien henkilökunnan vastauksissa näkyi jonkin verran myös vanhempaintoimikuntien vaikutusmahdollisuudet päiväkotien toiminnassa tai paikallisena vaikuttamisena:

Jonkin verran he voivat yhdessä kehittämis ehdotuksia tuoda. Ryhmänä pohdittu ehdotus on aina painavampi kuin yksittäisenä henkilönä tuotu ehdotus.

... on myös mahdollista tehdä kirjelmiä tms. asioista, jotka huolettavat ja näin on tapahtunutkin.

Yhteenvedona vanhempaintoimikuntien vaikutusmahdollisuudet nähdään toisaalta melko pieninä, mutta toisaalta hyvinäkin. Toimikuntien pienuus vaikuttaa olennaisesti niiden vaikutusmahdollisuuksiin. Sekä vanhemmat että päiväkotien henkilöstö kokee taloudellisen vaikuttamisen merkittävänä ja konkreettisena tapana olla osa päiväkotien arkea ja toimintaa, mutta vanhempaintoimikuntien vaikutus näkyy myös yhteisöllisellä

tasolla. Päiväkotien henkilökunta kokee kuitenkin, että vanhempain toimikunnilla olisi suuremmat mahdollisuudet olla osana arjen toimintaa, jos resurssia vain osattaisiin tarkoituksenmukaisesti hyödyntää.

10 VANHEMPAINTOIMIKUNTIEN ARJEN OSALLISUUS JA KEHITTÄMISEN IDEAT

Tulosten neljäs osio käsittelee vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyön syventämistä ja kehittämistä. Kyselylomakkeella vastaajia pyydettiin pohtimaan, miten vanhempaintoimikunnat ja vanhemmat voisivat osallistua päiväkotien arkeen näkyvämmiin. Lisäksi vastaajia pyydettiin esittämään mahdollisia kehittämissuhteita vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien väliselle yhteistyölle. Näiden kysymysten vastaukset sekoittuivat jonkin verran toisiinsa. Tulosten teemoissa korostuivat vanhempien osallisuus, yhteistyö ja osallistuminen, osallistaminen sekä vanhemmuuden tuki. Vastauksia tarkasteltiin näiden teemojen näkökulmasta.

10.1 Vanhempien osallisuus

Vanhempien osallisuuden mahdollistaminen ja sen lisääminen näkymään päiväkotien arjessa, nousi erityisesti päiväkotien henkilökunnan vastauksissa esiin. Vanhempien mukaan ottaminen arjen suunnitteluun ja toiminnan ideointiin nähtiin vastausten mukaan tärkeänä kehittämisen tehtävänä tulevaisuudessa. Vastausten mukaan vanhemmat voisivat toimia myös ”lasten äänenä” tuomalla esiin lasten ideoita ja toiveita päiväkodin toimintaan.

Ideoiminen + toiveet arjen sisällöstä

Osallistumista esim. päiväkodin toimintasuunnitelman laatimiseen aina uuden toimintakauden alussa.

Osallistaa vanhempia enemmän esim. lasten toiveiden esilletuomisessa

Yhdessä vanhemman vastauksessa tuotiin esille myös keino, joilla vanhempien ja lasten ideoita voitaisiin ottaa arjessa vastaan:

Aloitelaatikko ym. anonyymit ideat

Vanhempien palaute koettiin vastausten mukaan yhdeksi keinoksi saada vanhempia osallistumaan enemmän päiväkotien arkeen. Palautteen antaminen on merkittävä keino

vaikuttaa suoraan päiväkotien toimintaan. Henkilökunnan vastauksissa toivottiin vanhempien antavan palautetta aktiivisesti ja rohkeasti.

Toivomme tietenkin, että perheet antaisivat tarvittaessa palautetta niin positiivista kuin kehitettävääkin, pyrimme kyllä kuuntelemaan ja reagoimaan palautteeseen (esim. asiakastytyytyväisyyskyselyt, keskustelut henkilökunnan kanssa...). Näilläkin tavoin on mahdollisuus näkyä ja vaikuttaa arkeen.

Henkilökunnan vastauksissa nostettiin esille vanhempien osallisuus uuden Valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden näkökulmasta. Vanhempien osallisuus on tärkeä osa päiväkotien ja vanhempien kasvatusyhteistyötä, ja uusi VASU painottaa vanhempien mukaan ottamista toiminnan suunnitteluun entistä enemmän.

Etenkin vanhempien/perheiden näkyvyys + osallisuus ovat osa uutta VASUa. Tätä on paljon pohdittu viime aikoina.

Päikyltä voitaisiin miettiä enemmän vanhempaintoimikunnan hyödyntämistä muutenkin kuin varainkeruuta järjestämään.

Vanhempien vastauksissa vanhempien osallisuutta koettiin voitavan lisätä vanhempien näkyvyydellä päiväkotien toiminnassa. Vanhempien osaamisen ja vahvuuksien hyväksi käyttäminen toiminnassa tarjoaa yhden tavan lisätä vanhempien osallisuutta päiväkoideissa. Vanhempien erilaisten taitojen tai ammattien ja harrastusten esittely tuo keinoja vanhempien näkyvyyteen päiväkotien arjessa.

Vanhemmat voisivat esitellä omia ammattejaan/harrastuksiaan päiväkodin lapsille

Vanhempien vahvuudet ja taidot käyttöön

Yhteenvedona vanhempien osallisuus koetaan erityisesti henkilökunnan vastauksissa tärkeäksi nostaa esiin. Vanhempien osallisuuden lisäämiselle on perusteensa, ja Valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittaa päiväkoteja huomioimaan toiminnassa vanhempien osallisuuden mahdollistamisen. Palaute ja vanhempien

suora osallistuminen päiväkodin toiminnan järjestämiseen nähdään myös keinona lisätä vanhempien osallisuutta päiväkodeissa.

10.2 Yhteistyö ja osallistuminen

Yhteistyön ja osallistumisen keinoja ja kehittämistä käsiteltiin vastauksissa kaikista eniten. Vanhempaintoimikuntien, vanhempien ja päiväkotien yhteistyössä on jo ennestään syntynyt paljon erilaisia toimintamuotoja, mutta uusille ja erilaisille yhteistyötavoille on myös paikkansa. Tapahtumat ja retket koetaan kuitenkin hyvin tärkeäksi osaksi yhteistyötä sekä henkilökunnan että vanhempien osalta. Vanhemmat voisivat vastausten mukaan olla yhdessä ideoimassa erilaisia tapahtumapäiviä päiväkotien henkilökunnan kanssa sekä osallistua esimerkiksi päiväkotien retkiin, ja olla henkilökunnan apuna. Eri-tyisesti vanhempien vastauksissa tätä yhteistyötä erilaisissa tapahtumissa nostettiin esiin.

Kodin ja päiväkodin päivä

Vanhemmat voisivat järjestää esim. teatteriesityksen lapsille ☺

Vanhemmat voisivat osallistua retkille (jos jollain on aikaa)

Henkilökunnan vastaukset mukailivat vanhempien vastauksia tapahtumien järjestämisestä. Henkilökunta suhtautui vastausten mukaan avoimesti vanhempien lisääntyvälle osallistumiselle päiväkotien toimintaan, ja vanhempia oltiin valmiita ottamaan mukaan yhteiseen ideointiin. Vanhempi – lapsi –päivät, pihatalkoot tai osallistuminen lasten liikuntatoimintaan nousivat esimerkkeinä esiin henkilökunnan vastauksista. Henkilökunta nosti lisäksi esiin yhteisvastuun merkitystä yhteistyön tiivistämisen keinona.

Kehittelemällä yhteistä toimintaa, joka olisi päiväkodin aukioloaikana.

Lasten ja aikuisten yhteiset teematapahtumat päiväkodin tiloissa yhteisvastuulla

Itse kaipaen enemmän päiväkodin ja perheiden yhteistä toimintaa. Tässä vanhempaintoimikunta voisi olla mukana.

Henkilökunnan vastauksista nousi esiin myös päiväkodin arjen läpinäkyvyys ja tutuksi tekeminen vanhemmille. Vanhempien osallistuminen päiväkodin arkeen, tekee toimintaa vanhemmille tutuksi, lisää luottamusta vanhempien ja henkilökunnan välille sekä syventää yhteistyötä.

Vanhempia voisi kutsua vierailemaan päiväkotiin ja tutustumaan arkeen

Paikallinen näkyvyys, yhdessä päiväkodin arjen näkyvyys

Henkilökunnan vastauksissa oltiin avoimia myös yhteistyön laajenemiselle muiden alueellisten toimijoiden ja esimerkiksi sponsorien kautta. Lähikoulut, lähipäiväkodit ja seurakunta voisivat vastausten mukaan olla tahoja, joiden kautta yhteistyötä olisi mahdollista tiivistää:

Yhteistyön mahdollistaminen alueen muiden toimijoiden ja yritysten kanssa, lasten ideoiden mukaanotto.

Sponsoriyhteistyö esim. retkivarojen keruuseen yms.

Yhteenvedona vanhempien ja vanhempaintoimikuntien sekä päiväkotien yhteistyö nähdään syvenevän parhaiten yhteisillä tapahtumilla, joita toimikunnat järjestävät, mutta myös yhteisten tapahtumien suunnittelu, ideointi ja toteuttaminen yhteisvastuullisesti päiväkotien kanssa, ovat tärkeä osa yhteistyön kehittämistä. Vanhempien suora osallistuminen päiväkotien arkeen ja toimintaan koetaan kokeilunarvoiseksi asiaksi niin vanhempien kuin päiväkotien henkilöstön vastauksissa. Vanhempien osaamisen ja vahvuuksien hyödyntämiselle suunnitellussa toiminnassa on oma paikkansa perheiden näkyvyyden näkökulmasta. Päiväkotien henkilökunta on vastausten mukaan avoimia sille ajatukselle, että vanhemmat osallistuisivat toimintaan enemmän, edellyttäen, että he itse tahtovat sitä. Lisäksi yhteistyötä ollaan valmiita laajentamaan alueen muiden toimijoiden ja yritysten kanssa.

10.3 Vanhemmuuden tuki

Yhtenä kehittämisen ideana mainittiin vastauksissa vanhempien keskinäisen yhteistyön ja vertaistuen merkitys. Aihetta käsiteltiin vastauksissa suppeasti, mutta ideana se on merkittävä myös päiväkotien osalta. Vanhemmat voisivat tavata toisiaan järjestämällä ja toteuttamalla esimerkiksi erilaisia keskusteluryhmiä, vertaistukea tai eri ammattilaisten luentoja. Päiväkodin koettiin vastausten mukaan voivan tarjota näille kokoontumisille tiloja: tällä tavoin olisi mahdollista tukea vanhemmuutta ja vanhempien keskinäistä vertaisuutta sekä yhteistyötä.

Yhteistyö toisten vanhempien kesken olisi toivottavaa, kokoontumispaikka voisi juuri olla päiväkoti.

Suunnitelmissa ollut myös muun tyyppisten tapahtumailtojen järjestäminen (esim hyvinvointi-ilta vanhemmille)

Osallistaa vanhempia erilaisiin esim. aikuisten vertaisryhmiin, keskusteluryhmiin, ajankohtaisiin asioihin.

Yhteenvedona henkilökunnan vastauksissa nousi esiin vanhemmuuden tukeminen erilaisten vertaisryhmien ja teemailtojen muodossa. Päiväkoti voisi vastausten mukaan tarjota tähän tiloja kokoontumisien mahdollistamiselle. Vanhempien keskinäinen vertaisuus ja yhteistyö koetaan merkitykselliseksi perheiden tukemisen ja jaksamisen näkökulmista.

10.4 Osallistaminen

Osallistamista käsiteltiin vastauksissa toiseksi eniten. Varsinaisia kehittämisen ideoita osallistamiseen löytyy vastauksista kuitenkin vähän, mutta se koetaan tärkeäksi asiaksi vanhempainoimikuntien toiminnan kannalta. Osallistamista käsiteltiin kaikkiaan kolmesta eri näkökulmasta. Näistä ensimmäinen koskee vanhempien osallistamista osallistumaan vanhempainoimikuntien kokoontumisiin ja tapahtumien ideointiin. Vanhempainoimikunnat ovat jäsenmääriltään verrattain pieniä, ja uusia jäseniä on vaikea innostaa mukaan. Päiväkotien henkilökunnalla on tällä hetkellä ”päävastuu” vanhempainoimikuntien toiminnan pyörittämisestä. Tähän kaivataan vastausten mukaan selkeää muutosta.

Vanhempia täytyisi olla enemmän toiminnassa mukana, tällä hetkellä päävastuu on päiväkodin työntekijöillä.

Vanhempaintoimikunnan pitäisi toimia itsenäisemmin, jotta se pystyisi myös ottamaan kantaa päiväkodin toimintaan. Tällä hetkellä toiminta on liian pk-johtoista.

Suoria kehittämisideoita vanhempien osallistamiseen löytyi vastauksista vain muutama. Ajatuksena näissä vastauksissa oli markkinoida vanhempaintoimikuntia erilaisissa yhteisissä kokoontumisissa tai kanavilla, jotka tavoittaisivat mahdollisimman monia vanhempia:

Vanhempainiltaan voisi tulla kertomaan vanhempaintoimikunnan toiminnasta.

Nettisivut

Osallistamista tarkasteltiin vastauksissa myös sen mukaan, miten vanhemmat ja perheet osallistuivat yhteisiin tapahtumiin tai päiväkotien toimintaan. Henkilökunnan vastausten mukaan vanhempia tulisi innostaa ottamaan rohkeasti osaa tapahtumiin ja päiväkotien arkeen.

Vanhempaintoimikuntalaisia tai huoltajia voisi käydä erikseen tutustumassa päiväkotien arkeen...

Vanhempia kannattaisi innostaa siihen, että osallistuisivat enemmän päiväkodin arkeen.

Yhdessä henkilökunnan vastauksessa nostettiin esiin henkilökunnan haluttomuus ja innottomuus osallistua vanhempaintoimikuntien toimintaan:

Mielestäni päiväkodin henkilöstön asennemuutos olisi paikallaan. Henkilöstö kokee vanhempaintoimikunnan ehdotukset negatiivisesti. Päiväkodin henkilökunta ei yleensä vapaaehtoisesti osallistu vanhempaintoimikunnan järjestämiin ”juttuihin”.

Yhteenvetona vanhempien osallistaminen vanhempaintoimikuntien järjestämiin tapahtumiin ja itse toimintaan koetaan tärkeäksi asiaksi. Tarpeeksi tehokkaita ja innostavia keinoja ei ole kuitenkaan vastausten mukaan löytynyt. Osallistaminen erilaisin tavoin koetaan suureksi tulevaisuuden kehittämishaasteeksi: erilaisia tapoja markkinoida toimikuntien toimintaa on jo kuitenkin mietitty, mutta uusille tavoille innostaa uusia jäseniä mukaan on suuri tarve. Lisäksi henkilökunnan innostaminen osallistumaan yhteistyöhön vanhempaintoimikuntien kanssa koetaan merkitykselliseksi ja kehitettäväksi asiaksi.

11 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyötä vanhempaintoimikunnille muodostuneiden roolien, hyvien käytäntöjen ja yhteistyön kehittämisen näkökulmista. Tarkoituksena oli kartoittaa, miten vanhempaintoimikunnat näyttäytyvät päiväkotien arjessa, ja miten vanhempien osallisuutta ja yhteistyötä voitaisiin jatkossa kehittää. Opinnäytetyön kyselylomakkeella vastaajilta kerättiin tietoa näistä aihealueista, ja vastauksia palautuikin melko kattavasti. Vastaajien jakauma painottui luonnollisesti enemmän päiväkotien henkilöstöön, mutta myös vanhempaintoimikuntien edustajien näkemyksiä saatiin kerättyä kohtuullinen määrä. Vastauksissa näkyy jonkin verran myös tiettyihin kysymyksiin vastaamattomuutta. Kysymykset ovat voineet olla vastaajille osin epämääräisiä tai vastaaja ei ole tiennyt kysymyksen tarkoitusta. Muutamien kysymyksien vastaukset myös sekoittuivat toisiinsa, mistä voi päätellä, että kysymysten asettelussa on jossain määrin ollut epätarkkuutta tai päällekkäisyyttä.

Tutkimuksen mukaan vanhempaintoimikuntien rooli varhaiskasvatuksessa näkyy tällä hetkellä vähäisenä. Toimikunnat ovat jäsenmäärältään pieniä, ja sen myötä myös toiminta näyttäytyy pienimuotoisena. Toimintamuodot ovat pitkälti vanhoissa, tutuissa tapahtumissa, jotka on helppo toteuttaa ”vanhasta muistista”. Tästä voi päätellä, että vanhempaintoimikuntien roolia kussakin yksikössä on toteutettu sen perusteella, miten se on vuosikausia näyttäytynyt. Vanhempaintoimikuntien tehtäviä ja tarkoitusta ei mahdollisesti ole yhdessä määriteltä, joten niiden toiminta on jäänyt osittain pinnalliseksi ja vanhan varaan. Roolin selkeyttäminen voisi tarjota mahdollisuuksia vanhempien laajenevalle osallisuudelle ja osallistumiselle varhaiskasvatuksen arjen toimintaan. Tutkimuksen mukaan yhteistyökäytännöt mukailevat yleensä vanhempaintoimikunnille muodostuneita rooleja. Tämä vahvistaa päätelmää siitä, että roolien selkeyttäminen laajentaa myös vanhempia osallistavaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Uudenlaisia tapoja toteuttaa yhteistyötä voi löytyä vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyön uudelleen määrittelyn avulla.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että päiväkotien henkilökunta kokee vanhempaintoimikuntien roolin kehittämisen aktiivisempaan suuntaan suurempana kuin vanhemmat itse. Henkilökunnan vastauksissa näkyvät Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) linjaukset vanhempien osallisuuden lisäämiseksi osana varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, mutta vanhempien vastauksissa osallisuus näyttäytyy

pienemmässä osassa. Tästä voi päätellä, että vanhemmilla ei välttämättä ole tietoa siitä, miten paljon he voivat yhteistyöhön vaikuttaa. Vanhemman voi olla vaikea osallistua, jos hänellä ei ole riittävästi tietoa mahdollisuudestaan osallistua. Vanhempien osallisuuden näkökulmasta oikeus saada tietoa on oleellista. Oikeus saada ja tuottaa tietoa on osa tieto-osallisuutta ja osallisuuden kokemusta. Henkilökunnan aktiivinen tiedon jakaminen varhaiskasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja kehittämisen kohteista lisäävät vanhempien vaikutusmahdollisuuksia ja tekee varhaiskasvatusta läpinäkyväksi.

Tulosten mukaan vanhempaintoimikuntien rooli on osittain myös näkymätöntä. Niillä päiväkotien henkilökunnan jäsenillä, jotka toiminnassa eivät ole aktiivisesti mukana, ei ole myöskään riittävästi tietoa vanhempaintoimikuntien työstä. Päiväkotien henkilökunnasta osa ei vastausten mukaan ole myöskään kovin innostunutta ottamaan osaa vanhempaintoimikuntien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tästä voi päätellä, että myös päiväkotien henkilökuntaa voi olla tarpeellista osallistaa mukaan yhteistyöhön. Vanhempaintoimikunnan edustajalta se vaatii aktiivista tiedon jakamista muulle henkilökunnalle ja keskustelun avauksia esimerkiksi viikoittaisissa tiimipalavereissa. Vanhempaintoimikuntien näkymättömyydestä päiväkodeissa voi myös päätellä, että päiväkodit ovat edelleen melko ”suljettuja” vanhemmille, eivätkä vanhemmat näy lapsiryhmissä päivien aikana. Vanhempia ei ole mukana seuraamassa tai toteuttamassa toimintaa yhdessä henkilökunnan kanssa. Päiväkotien arjen avoimuus voi lisätä vanhempien osallisuutta ja syventää yhteistyötä.

Vanhempaintoimikuntien toiminnassa järjestetään tapahtumia ja varainkeruuta. Toimikuntien ja päiväkotien yhteistyö näyttäytyy lähinnä yhteisissä tapahtumissa. Tämä yhteistyö näyttäytyy toimivana ja hyvänä molempien osapuolten näkökulmista. Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että tällä saralla tapahtuvaa, toimivaa yhteistyötä on syytä jatkaa. Tapahtumissa toimikunnat tulevat myös niille vanhemmille näkyväksi, jotka eivät toiminnassa varsinaisesti mukana ole. Nykyisen yhteistyön toiminnan tavat ovat tutkimuksen perusteella muodostuneet osin traditioiksi, jotka toistuvat vuodesta toiseen. Tästä voi päätellä, että vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välisen yhteistyön kehittäminen vanhempien osallisuuden näkökulmasta on vasta alussa. Tutkimuksen tuloksista esiinnousseet teemat vanhempien vertaistuesta ja laajemmasta vaikuttamisesta ovat kuitenkin hyviä avauksia vanhempien osallistumiselle ja osallisuudelle. Kehittämisen ideoita syntyi enemmän päiväkotien henkilökunnan vastauksissa kuin

vanhempien. Tästä voi tulkita sen, että päiväkotien henkilökunta on myös avointa yhteistyön kehittämiseksi.

Opinnäytetyön tuloksista nousi esiin joitain hyviä yhteistyön kehittämisen ideoita, esimerkiksi vanhempien vahvuuksien käyttöönotto toiminnassa, yhteiset teemapäivät sekä vertais- ja vanhemmuusryhmien kokoontuminen päiväkodin tiloissa. Tutkimuksen perusteella voi päätellä, että vanhempien kutsuminen osaksi päiväkotien toimintaa ja arkea on ajatuksena suhteellisen uusi ja tällaisen uuden toimintatavan omaksuminen vaatii aikaa ja totuttelua vahvistuakseen. Yhteisen toimintatavan luomisessa hyvällä suunnitellulla on kuitenkin tärkeä rooli ja tässä vanhempain- ja päiväkotien henkilökunta voivat toimia yhdessä, luoden yhteistä ymmärrystä toteuttaa toimintaa kaikkia tyydyttävällä tavalla. Perhekeskeisen työotteen mukaan yhteinen ymmärrys luodaan hyvässä ja avoimessa vuorovaikutuksessa. Hyvän yhteistyön pohjaksi tarvitaan sekä vanhempien tietämystä lapsesta että ammatillista osaamista ja kokemusta. (Määttä & Rantala, 2010, 155 – 160).

Tämän tutkimuksen avulla saatiin melko kattava kuva siitä, minkälainen nykytila vanhempain- ja päiväkotien yhteistyössä vallitsee, millaisia toimintatapoja yhteistyössä on muodostunut ja minkälaisena tulevaisuuden yhteistyön kehittäminen koetaan. Jatkotutkimuksen aiheena tämän tutkimuksen perusteella voisi olla vanhempain- ja päiväkotien roolien ja tavoitteiden selkiyttäminen tai erilaisten vanhempia osallistavien toimintatapojen kehittäminen.

12 POHDINTA

Vanhempaintoimikunnissa piilee paljon voimavaroja, joita ei ole osattu ottaa vielä käyttöön. Toimikuntien jäsenien ja päiväkotien henkilökunnan vastauksissa tunnistetaan kuitenkin monia erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa hyvää yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta. Avoimuus yhteistyön kehittämiseksi ja syventämiseksi näkyy niin vanhempien kuin päiväkotien henkilökunnankin vastauksissa. Opinnäytetyön prosessin edetessä on ollut virkistävää havaita, että omat ajatukseni toiminnan kehittämisestä ovat yhteneväisiä vastaajien kanssa. Samanlaiset ajatukset ovat olleet omassa mielessäni toimiessani päiväkodin edustajana vanhempaintoimikunnassa.

Varhaiskasvatuksen rooli vanhempaintoimikuntien toiminnan edistäjänä ja tukijana ei ole vähäpätöinen. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, LAPE, joka on yksi hallituksen kärkihankkeista, pyrkii siirtämään lapsi- ja perhepalveluiden painopistettä korjaavista ja erityispalveluista kaikille yhteisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon. Tavoitteena on siten lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja voimavarojen vahvistuminen sekä palvelujen oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus. Korjaavien palvelujen väheneminen tuo mukanaan myös kustannussäästöjä. (Aula, Juurikkala, Kalmari, Kaukonen, Lavikainen & Pelkonen, 2016, 2, 5.)

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman avulla vahvistetaan vanhemmuutta ja matalan kynnyksen palveluita (Aula, ym., 2016, 5, 14). Varhaiskasvatuksen rooli peruspalveluna ja ennaltaehkäisevänä palveluna on merkityksellinen myös LAPEn näkökulmasta. Vanhemmuuden tukeminen ja perheiden voimavarojen vahvistaminen varhaiskasvatuksen kentällä saavat hankkeen valossa aivan uudet ja erilaiset mittasuhteet. Varhaiskasvatusta peruspalveluna on mahdollista kehittää ennaltaehkäisevien toimintamuotojen suuntaan. Tässä kohtaa myös vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien yhteistyöhön tulisikin mielestäni kiinnittää huomiota. Voisimmeko tarjota perheille mahdollisuutta vanhemmuusryhmiin, vertaistukeen ja muihin matalan kynnyksen toimintamuotoihin ihan varhaiskasvatuksen sisällä?

Lastensuojelulaissa (2007) varhaiskasvatus on määritelty ehkäiseväksi lastensuojeluksi. Vaikka varhaiskasvatus ja päiväkotien toiminta jo itsessään on ehkäisevää ja kaikkien saatavilla, tulisi varhaiskasvatuksessa kuitenkin muistaa ja tiedostaa myös lastensuojellinen näkökulma. Ennaltaehkäiseviä palveluja tulee vahvistaa, ja toiminnassa on olta-

va mukana tutkittuja ja vaikuttavia keinoja lasten ja perheiden varhaisen tuen mahdollistamiseksi ja kehittämiseksi. Varhaiskasvatuksessa painottuu vahvasti pedagogiikka, mutta sen rinnalla pitäisi mielestäni olla myös vahvaa sosiaalista osaamista.

Opinnäytetyön prosessi on ollut mielenkiintoinen. Aihe on ollut itselleni ajankohtainen ja kiinnostava perustuen omaan kokemukseeni vanhempaintoimikunnassa toimimisesta. Vanhempaintoimikunnat ovat olleet hyviä väyliä vanhempien osallisuudelle, mutta opinnäytetyössä tahdoin kuitenkin pohtia, voiko yhteistyötä ja vanhempien osallisuutta kehittää. Päiväkotien vanhempaintoimikunnat toimivat myös toisistaan erillään, joten oli kiinnostavaa tutkia, millaiseksi toimikuntien ja päiväkotien yhteistyö on toisaalla kehittynyt. Tulosten perusteella päiväkotien henkilökunta on alkanut pohtia vanhempien osallisuutta uuden Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman valossa, josta myös oma ajatteluni ja kiinnostukseni on saanut alkukimmokkeen. Yhteistyön kartoitusta on osoittanut, että vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välinen yhteistyö on melko samankaltaista kaikissa päiväkodeissa, vaikka tapahtumia ja tempauksia järjestetään erilaisin tavoin.

Heinonen, ym. esittelevät teoksessaan Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa (2016) käytäntöjä, joita varhaiskasvatuksessa voi toteuttaa vanhempien osallisuuden lisäämiseksi:

- toimintakulttuurin muodostaminen siten, että vanhemmat kokevat olevansa tervetulleita
- perinteiset tapahtumat, jotka ovat vakiintuneet osaksi yhteistyötä
- vanhempien osaamisen käyttöönotto
- kodin arkeen tutustuminen päivittäisin keskusteluin tai ”reissuvihoihin”
- vanhempien kutsuminen arkeen, esim. avoimet ovet
- vanhempainyhdistykset (ja toimikunnat)
- vanhempaintiimit yksittäisten ryhmien sisällä
- laadunarviointi yhteistyössä vanhempien kanssa
- sähköiset kasvun kansiot, sosiaalinen media ja blogit varhaiskasvatuksen arjesta
- vanhempainiltojen suunnittelu yhdessä vanhempien kanssa
- eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden osallistumisen mahdollistaminen esim. tulkkipalveluiden avulla
- viestinnän monipuoliset keinot, joilla tavoitetaan paljon vanhempia

- vanhemmat vaikuttamassa ja ottamassa kantaa toimintaympäristöön ja kunnalliseen päätöksentekoon

Kirjoittajat kokevat, että kun vanhempien tietoisuus varhaiskasvatuksen sisällöistä lisääntyy, se vähentää myös välinpitämättömyyden asennetta. Oleellista on sisällyttää vanhempien osallisuus osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, jolloin yhteistyössä syntyy lapsen hyvinvointia lisääviä tekijöitä. (Heinonen, ym., 2016, 231 – 234.)

Vanhempaintoimikuntien mukaan ottaminen osaksi arkea ja uudenlaista toimintakulttuuria vaatii myös henkilökunnalta rohkeaa ja innovatiivista ajattelua. Muutos on mahdollisuus, sanotaan, eikä epäonnistumista tarvitse pelätä. Uuden omaksuminen tapahtuu usein yrityksen ja erehdyksen kautta. Oleellista on mielestäni tarjota vanhemmille ja toimikunnille mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa, ns. kutsua osallisuuteen. Lopulta vanhemmat päättävät itse, missä määrin tahtovat osallistua. Osallistuminen on aina valinta, eikä arvo sinänsä.

13 LÄHTEET

Arminen, M., Helenius, J., Lång, N. & Metso, T. 2013. Reissuvihkosta dialogiin. Teoksessa Lämsä, A-L. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Aula, M.K., Juurikkala, V., Kalmari, H., Kaukonen, P., Lavikainen, M. & Pelkonen, M. 2016. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Kärkihanke. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:29. Helsinki.

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.

Ijäs, H. 2013. Iloa ja eloa kodin ja koulun yhteistyöhön. Teoksessa Lämsä, A-L. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Karhuniemi, T. 2013. Yhteistyön muodot ja välineet. Teoksessa Lämsä, A-L. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A.R. & Rasku - Puttonen, H. (toim.). Kasvatusvuorovaikutus. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Tutkimus 72/2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.

Koivula, M. 2010. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/23627/9789513938925.pdf>. Luettu 17.9.2017

Koivula, M. 2013. Yhteisöllisyyden rakentuminen päiväkodin arjessa. Teoksessa Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. (toim.). Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Korhonen, M. 2006. Sukupolven merkitys vuorovaikutuksessa. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A.R. & Rasku – Puttonen, H. (toim.). Kasvatusvuorovaikutus. Gummerus Kirjapaino Oy.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. 8.4.1983/361.

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417.

Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R – M. 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke. Sokra. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. www.thl.fi/sokra Luettu 1.10.2017.

Lämsä, A-L. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa Lämsä, A-L. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Mahkonen, S. 2015. Varhaiskasvatuslaki. Bookwell Oy. Edita Publishing Oy.

Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. (toim.). 2013. Johdanto. Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Määttä, P. & Rantala, A. 2010. Tavallisen erityinen lapsi. WS Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Parikka – Nihti, M. & Suomela, L. 2014. Iloa ja ihmettelyä. Ympäristökasvatus varhaislapsuudessa. Bookwell Oy. PS-kustannus.

Rantala, A. 2002. Perhekeskeisyys – puhetta vai todellisuutta? Työntekijöiden käsitykset yhteistyöstä erityistä tukea tarvitsevan lapsen perheen kanssa. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/25455>. Luettu 12.3.2017.

Rimpelä, M. 2013. Kasvatustilanteesta yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa Lämsä, A.-L. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Bookwell Oy. PS-kustannus. Juva.

Särkelä – Kukko, M. 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Mistä puhumme, kun puhumme osallisuudesta? Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim.). Osallisuuden jäljillä. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Saarijärven offset.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turja, L. 2011. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.). Varhaiskasvatuksen käsikirja. Bookwell Oy. PS-kustannus.

Varhaiskasvatuslaki. 19.1.1973/36.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Määräys 39/011/2016.

Venninen, T. & Purola, K. 2013. Educators' views on parents' participation on three different identified levels. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti. Journal of Early Childhood Education Research. Vol. 2, No. 1. 48 – 62.

<http://jecer.org/wp-content/uploads/2013/09/Venninen-Purola-issue2-3.pdf> Luettu 15.10.2017.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

<http://www.vanhempainliitto.fi/vanhempaintoiminta> Luettu 8.5.2017

<http://www.vanhempainliitto.fi/vanhempaintoiminta/yhdistyksenperustaminen> Luettu 8.5.2017

<http://www.pk-rh.fi/index.php?page=swot> Luettu 10.5.2017

LIITTEET

1 (2)

Liite 1. Kyselylomake

KYSELY

1. Vastaajan taustatiedot: vanhempi/päiväkodin edustaja (Ympyröi oikea vaihtoehto)
2. Kuvaile, millainen rooli vanhempaintoimikunnalla on päiväkodissa tällä hetkellä?
3. Millaisia kokemuksia Sinulla on vanhempaintoimikunnassa toimimisesta?
4. Millaisia haasteita vanhempaintoimikunta toiminnassaan on kohdannut?
5. Millaisia hyväksi havaittuja käytäntöjä, toimintoja ja tapahtumia vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin yhteistyössä on syntynyt/kehittynyt?
6. Millaisena koet vanhempaintoimikunnan mahdollisuudet vaikuttaa päiväkodin arkeen?

2 (2)

7. Miten vanhempaintoimikunta ja vanhemmat voisivat osallistua päiväkodin arkeen näkyvämmiin?

8. Kehittämisehdotuksia vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin yhteistyölle?

9. Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit vanhempaintoimikunnan ja päiväkodin nykyiselle yhteistyölle?

KIITOS

VASTAUKSESTASI!

Liite 2. Saatekirje

SASTAMALA 22.1.2017

HYVÄ VASTAANOTTAJA

Opiskelen Tampereen ammattikorkeakoulussa Sosionomi AMK –tutkintoa. Teen opinnäytetyönäni selvityksen vanhempaintoimikuntien roolista Sastamalan varhaiskasvatuksessa sekä vanhempaintoimikuntien ja päiväkotien välisen yhteistyön toteutuneista käytännöistä. Tarkoituksena on myös tutkia, miten tätä yhteistyötä voisi jatkossa kehittää.

Opinnäytetyö toteutetaan kyselyllä, johon kutsun teidät osallistumaan. Saatekirjeen ohessa on kyselylomake, jonka voitte täyttää ja palauttaa päiväkotiin. Kyselyyn osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja ehdottoman luottamuksellista.

Opinnäytetyön tekemiseen on saatu asianmukainen lupa. Vastauksenne käsitellään nimettöminä eivätkä vastaajan tiedot paljastu tuloksissa. Aikaa kyselyyn vastaamiseen on kaksi viikkoa. Täytetyn kyselylomakkeen voi palauttaa oheisessa vastauskuoressa päiväkotiin 9.2.2017 mennessä.

Opinnäytetyön ohjaajana toimii Raija Yliniemi Tampereen ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyö julkaistaan valmistuttuaan Internetissä osoitteessa www.theseus.fi.

Ystävällisin terveisin

Miia Turkko